Punkt i protokollet PR 61/2017 rd

Plenum

Onsdag 31.5.2017 kl. 14.03—18.59

6. Statsministerns upplysning om förändringarna i den utrikes- och säkerhetspolitiska samt i den EU-politiska omvärlden

Statsministerns upplysning SU 3/2017 rd

Debatt

Andre vice talman Arto Satonen: Ärende 6 på dagordningen är statsministerns upplysning förändringarna i den utrikes- och säkerhetspolitiska samt i den EU-politiska omvärlden.

Efter statsminister Juha Sipiläs presentationsanförande och utrikesminister Timo Soinis anförande följer en omgång gruppanföranden. Efter detta går vi över till debatten och repliker. Ledamöterna kan anmäla sig för repliker genom att trycka på knapp V.

För behandlingen av detta ärende har 3 timmar reserverats.

Debatt

14.08 **Pääministeri Juha Sipilä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tunnistamme kaikki, että elämme voimakkaiden muutosten keskellä. Maailma ympärillämme on muuttunut nopeasti ja peruuttamattomasti. Ulko- ja turvallisuuspolitiikan päämääränä on turvata Suomen itsenäisyys, vahvistaa meidän kansainvälistä asemaamme, taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi sekä yhteiskunnan toimivuus. Suomi edistää kansainvälistä vakautta, rauhaa, demokratiaa, ihmisoikeuksia, oikeusvaltioperiaatetta ja tasa-arvoa. Keskeisin tavoite on estää joutumasta sotilaalliseen konfliktiin. Nämä päämäärät ja tavoitteet toimivat ohjenuorana valtionjohdolle kaikissa tilanteissa.

Hallituksen linja on Suomen pitkä linja ja sama kuin hallitusohjelmaa tehtäessä. Suomi on sotilasliittoon kuulumaton maa, joka toteuttaa käytännönläheistä kumppanuutta Naton kanssa ja ylläpitää mahdollisuutta hakea Nato-jäsenyyttä.

Arvoisa puhemies! Yksi keskeinen tapahtuma ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon valmistumisen jälkeen ovat olleet Yhdysvaltain presidentinvaalit. Yhdysvaltain uusi hallinto on vasta asettumassa, ja muu maailma on odottanut heiltä linjauksia, mutta selvyyttä kaikkiin kysymyksiin ei ole saatu. Presidentti Trumpin viime viikon Euroopan-vierailukin jätti ennemmin tukun kysymyksiä kuin vastauksia. Presidentti Trumpin hallinto on vahvistanut aikaisemmin Yhdysvaltojen sitoutumisen Euroopan turvallisuuteen, mutta tätä ei Trumpilta itseltään viime viikon Nato-kokouksessa kuultu. Ilmeisesti sanomatta jättäminen jätti epävarmuuden tunteen, ja viikonloppuna Saksan liittokansleri Merkel kuvaili rehellisesti tuntojaan. Suorasukaista lausuntoa ei kuitenkaan pidä ylidramatisoida. Se, että eurooppalaisten Nato-maiden tulisi tehdä enemmän Euroopan turvallisuuden eteen, on ollut jo pidempään Yhdysvaltojen näkemys. Se on ollut myös järjestön oma tavoite. Yh-

dysvaltain ulko- ja turvallisuuspolitiikassa ei isossa kuvassa kuitenkaan ole nähtävissä suurta käännettä tai muutosta.

Suomea kiinnostavat erityisesti USA:n linjaukset kauppapolitiikkaan ja ilmastokysymyksiin. Kauppapoliittisia linjauksia joudumme vielä odottamaan, mutta ilmastopolitiikassa Yhdysvaltain uusi asemoituminen on huolestuttavaa. Olisi Suomen, Euroopan ja koko maailman etu, että USA pysyisi sitoutuneena Pariisin ilmastosopimukseen. Tässä asiassa kehitystä ei pysty muuttamaan silmiä ummistamalla.

Arvoisa puhemies! Euroopan turvallisuustilanne ei viime kesän jälkeen ole olennaisesti muuttunut. Krimin ja Itä-Ukrainan tilanteessa ei ole tapahtunut muutosta parempaan. Ratkaisun kaava olisi selvä — Minskin sopimuksen toimeenpano sekä Ukrainan alueellisen koskemattomuuden kunnioittaminen — mutta edistymistä emme ole nähneet. Tästä syystä myös EU:n pakotepolitiikka jatkuu. Samalla kahdenvälinen vuoropuhelu Venäjän kanssa on olennaista. Kukaan ei voita siinä, ettei ongelmista puhuta.

Turkin suunta on herättänyt monia kysymyksiä. Yhtä kaikki on selvää, että Turkilla on suuri merkitys Euroopalle. Se on nähty hyvin konkreettisesti muun muassa muuttoliikettä koskevassa yhteistyössä. Turkin eurooppalainen suuntautuminen on meille erityisen tärkeää, ja sen pitää heijastua myös eurooppalaisten sitoumusten kunnioittamisena. Oikeusvaltio on keskeinen eurooppalaisen järjestyksen kivijalka, eikä siitä voi sallia poikkeuksia — ei muuten myöskään EU:n sisällä.

Vielä 2000-luvun alussa todettiin, että Eurooppaa ympäröi vakauden kehä. Ei enää. Syyrian sota jatkuu seitsemättä vuotta. Terroristijärjestö Isilin toiminta varjostaa koko aluetta ja heijastuu yhä huolestuttavammilla tavoilla myös eurooppalaisten maiden sisäiseen turvallisuuteen. Suomen jatko-osallistumisesta Isilin vastaiseen kansainväliseen yhteistyöhön keskustellaan tässä salissa myöhemmin tänään.

EU:n ja Naton yhteistyö on saanut hyvän lähdön järjestöjen yhteisjulistuksesta viime heinäkuulta. Olemme itse tukeneet tämän yhteistyön syventämistä hyvin konkreettisella tavalla perustamalla EU- ja Nato-maita yhdistävän hybridiosaamiskeskuksen Suomeen. EU-jäsenyys on Suomelle keskeinen turvallisuuspoliittinen ratkaisu. Sen merkitys vain korostuu, kun elämme epävarmoja aikoja. Eduskunta linjasi EU:n turvatakuista hyvin selkeästi vajaa kymmenen vuotta sitten.

Arvoisa puhemies! Kestävään kehitykseen, ympäristöön ja ilmastoon liittyvät kysymykset ovat globaaleja kohtalonkysymyksiä ja siksi myös Suomen ulkopolitiikan läpileikkaavia teemoja. Pääsemme tarttumaan niihin aivan erityisestä näkökulmasta nyt, kun olemme vastaanottaneet Arktisen neuvoston puheenjohtajuuden. Arktiset kysymykset ovat osa myös EU-politiikkaamme, ja lisäksi niillä on vahva kosketuspinta pohjoismaiseen yhteistyöhön.

Suomen ja Ruotsin yhteistyö on myös kuluneena vuonna edennyt hyvin. Pidämme tiivistä yhteyttä eri tasoilla, niin poliittisella tasolla kuin virkamiestasollakin. Puolustusyhteistyö on edennyt suunnitelmien mukaan. Olemme yhdessä saavuttaneet erityisaseman Naton kumppaneina, ja olemme mukana järjestön Itämeren aluetta koskevissa keskusteluissa. Tästä hyvänä esimerkkinä on Suomen aloitteellisuus Itämeren ilmaturvallisuuden kohentamisessa, joka on edesauttanut myös Naton ja Venäjän vuoropuhelua.

Arvoisa puhemies! Euroopan unionin jäsenyys oli Suomelle aikoinaan poliittinen valinta, jolla sidoimme itsemme entistä vahvemmin läntiseen arvoyhteisöön. Euroopan unionin tärkein tehtävä on rauhan, turvallisuuden, vaurauden ja oikeusvaltion turvaaminen maanosassamme. Tarve hoitaa näitä perustehtäviä ei ole poistunut mihinkään.

Punkt i protokollet PR 61/2017 rd

Britannian ero EU:sta vaikuttaa monin tavoin Suomeen. Erosopimusta koskeviin neuvotteluihin valmistauduttaessa Suomi on ajanut linjaa, joka turvaisi etumme ja samalla suojelisi unionia. Olemme tyytyväisiä yhtenäisyyteen, jolla EU27-maat ovat valmisteluissa edenneet. Voittajia tässä prosessissa ei ole. Britannia on ollut ja tulee olemaan jatkossakin Suomelle tärkeä kumppani. Vasta myöhemmin nähdään, millaisia kielteisiä taloudellisia, poliittisia tai turvallisuusvaikutuksia Suomelle brexitistä koituu. Britannian kansanäänestyksen jälkimainingeissa viime kesäkuussa käynnistimme päämiesten poliittisen pohdinnan 27 valtion EU:n kehittämisestä. Se saatettiin päätökseen maaliskuussa Roomassa antamalla julistus EU:n tulevaisuudesta. Rooman julistus vastaa niitä tavoitteita, joita olemme kansallisesti ajaneet ja edistäneet päämiesten kokouksissa. EU:n tulevaisuuskeskusteluun linkittyvät myös viisi komission julkaisemaa keskustelupaperia sosiaalisen ulottuvuuden, globalisaation hallinnan, EMUn, puolustuksen ja rahoituskehysten osalta.

EU:n tulevaisuuskeskustelussa päähuomio on nyt konkreettisissa kehittämishankkeissa. Keskiössä ovat Rooman julistuksen linjausten mukaisesti neljä pääpainoaluetta: talouskasvu, sosiaaliset kysymykset, turvallisuus ja globaalit haasteet. Muutama sana edellä mainituista neljästä kehittämishankkeesta:

Ensin taloudesta. Kasvun edistämisessä keskeisiä välineitä ovat vahvat sisämarkkinat ja vapaakauppa. Suomi tekee aktiivisesti työtä vapaan kaupan edellytysten turvaamiseksi eurooppalaisella ja globaalilla tasolla. Sisämarkkinoiden toimivuus edellyttää jatkuvaa työtä muun muassa digitaalisten mahdollisuuksien täysimääräisessä hyödyntämisessä. Myös energian sisämarkkinoissa on paljon tehtävää ja paljon voitettavaa. Ilmasto- ja energiapolitiikkaan vaikuttaminen on ajankohtaista ja tärkeää. On Suomen etu, että olemme näissä asioissa edelläkävijä. Tässä yhteydessä metsien kestävää käyttöä ei saa hankaloittaa maankäyttösektorin teoreettisilla laskentasäännöillä. Lähtökohta on se, että Britannian ero huomioidaan täysimääräisesti rahoituskehyksen kokonaistasossa. Meille on keskeistä, että rahoituskehys jatkossakin tukee talouskasvua, työllisyyttä ja osaamista. Alue- ja rakennepolitiikassa on otettava huomioon Suomen syrjäinen sijainti ja harva asutus. Maataloutta on voitava harjoittaa kannattavalla tavalla unionin kaikissa jäsenmaissa. Samaan aikaan muun muassa muuttoliikkeeseen vastaaminen ja puolustusyhteistyön vahvistaminen ovat uusia asioita, joissa EU-rahoitus on tarpeen.

Arvoisa puhemies! Talous- ja rahaliittoa on viime vuosina kehitetty monin tavoin finanssikriisin ja velkakriisin seurauksena. Jäsenmaiden on noudatettava yhdessä sovittuja sääntöjä ja toimeenpantava omat rakenteelliset uudistuksensa julkisen talouden tasapainottamiseksi. Tällä hetkellä on ensisijaista viimeistellä työ erityisesti pankkiunionin osalta ja panna uudistukset täytäntöön. Suomi ei kannata yhteisvastuullisuuden lisäämistä eikä myöskään pankkisektorien riskin jakamisen lisäämistä. Myös sijoittajavastuusta on pidettävä kiinni.

Toinen kehittämiskohde on sosiaalinen ulottuvuus. Meidän on kyettävä luomaan unionista entistä oikeudenmukaisempi ja tasa-arvoisempi yhteisö esimerkiksi parantamalla naisten asemaa ja luomalla malleja työ- ja perhe-elämän yhteensovittamiseksi. EU:n sosiaalisen ulottuvuuden vahvistaminen ei edellytä uusia EU-tason välineitä tai prosesseja. Suomi ei myöskään hyväksy tulonsiirtomekanismien luomista EU-maiden välille.

Kolmas kokonaisuus liittyy turvallisuuteen — sekä sisäiseen että ulkoiseen. Sisäisen turvallisuuden rajat ylittävien uhkien, erityisesti terrorismin, torjumiseksi on tiivistettävä yhteistyötä, parannettava tietojenvaihtoa ja löydettävä uusia keinoja. Puolustusyhteistyö on hyvä esimerkki asiasta, jonka edistäminen tuo lisäarvoa mutta johon ei tarvita perus-

sopimusmuutoksia. Kaikki edellytykset ovat jo olemassa, tarvittaessa myös eritahtisuus. Eurooppalaisen puolustusyhteistyön syventäminen on luonteva kehityssuunta. Euroopan on kyettävä tehokkaammin yhdessä hoitamaan turvallisuuttaan ja puolustustaan sekä osallistumaan lähialueittensa vakauttamiseen. Jokaisen jäsenvaltion on kannettava oma vastuunsa. Suomi on tässä työssä vahvasti mukana. Tarkoituksena on sopia voimavaroja koskevasta tiiviimmästä yhteistyöstä halukkaiden ja kyvykkäiden jäsenmaiden kesken niin sanotun pysyvän rakenteellisen yhteistyön kautta, tarkastella kansallisten puolustuskykyjen kehittämistä yhtenäisesti, perustaa koulutusoperaatioille oma sotilasesikunta — näin ensivaiheena — ja parantaa EU:n toimintakykyä kriisinhallinnassa. Pysyvän rakenteellisen yhteistyön osalta Suomi on esittänyt konkreettisina hanke-ehdotuksina muun muassa avaruusyhteistyöhön liittyviä hankkeita, meripuolustusta, logistiikkajoukkoja sekä EU:n kyberpuolustuskyvyn parantamista. Selvitämme potentiaalisten kumppaneiden kanssa yhteistyömahdollisuuksia ja jatkamme kansallista kartoittamista. Kyberturvallisuudesta esimerkiksi olen puhunut useammankin kollegan kanssa.

Arvoisa puhemies! Neljäs aihealue on globaalit haasteet. Globalisaatio ja erityisesti digitalisaatio muuttavat taloudellista toimintaympäristöä ja kasvun edellytyksiä myös perinteisten ulkomaankauppaa käyvien sektorien ulkopuolella. Globalisaatio ei pelkästään lisää kilpailua vaan muokkaa syvällisellä tavalla kansainvälisiä markkinoita, yritysrakenteita, toimintamalleja ja arvonluonnin edellytyksiä. EU:ssa meidän on kyettävä hyödyntämään nämä globalisaation tuomat mahdollisuutemme arvojemme, etujemme ja intressiemme puolustamiseksi sekä kestävän kasvun ja työllisyyden aikaansaamiseksi.

Muuttoliikkeen hallinta ja siihen vastaaminen on yksi globaaliongelma. Muuttoliikkeen osalta kyse on sekä akuutin tilanteen hoitamisesta EU:n alueella että pysyvämpien ratkaisujen luomisesta. Meidän on kyettävä vaikuttamaan entistä tehokkaammin muuttoliikkeen perimmäisiin syihin, kehitettävä rajaturvallisuutta ja edellytettävä kaikilta jäsenmailta oikeasuhtaista osallistumista taakanjakoon.

Arvoisa puhemies! Suomen on syytä valmistautua siihen, että EU:n uudistaminen lähtee liikkeelle, ehkä nytkähdellen, mutta lähtee liikkeelle. Me olemme tässä työssä aktiivisesti mukana. Hallitusohjelman mukaisesti unionia on uudistettava ja sen toimintaa parannettava, mutta hallitus ei pidä perussopimusten muuttamista nyt ajankohtaisena. EU:n tulevaisuuspohdinnan lähtökohta on ollut se, että perussopimusmuutoksista ei tässä yhteydessä keskustella. Edellytykset toiminnan tehostamiselle ovat olleet olemassa ilman vuosia, jopa vuosikymmentä kestävää prosessia. Esimerkiksi määräenemmistöpäätöksentekoa voisimme jo nyt hyödyntää laajemmin.

Euroopan unionia on kehitettävä ennen kaikkea yhtenäisyyttä vaalien. Tarvittaessa unionissa voidaan kuitenkin edetä myös eritahtisesti. Niissäkin tilanteissa on noudatettava perussopimusten määräyksiä ja pidettävä ovet auki kaikille jäsenvaltioille ja kehityksen kaikissa eri vaiheissa. Suomi on mukana kaikissa olennaisissa EU-hankkeissa silloin, kun se on maamme edun ja vaikutusvallan kannalta perusteltua. Harkinta tehdään aina tapauskohtaisesti, ja tähän saakka Suomi on kaikissa näissä ollut mukana. Unionin on keskityttävä olennaiseen, toimeenpantava päätöksensä ja purettava byrokratiaa. Euroopan unionin on oltava suuri suurissa ja pieni pienissä asioissa.

Arvoisa puhemies! Käynnissä on yksi historian murrosvaiheista. Tyypillistä näille murrosvaiheille on se, että monet kansainväliset pelisäännöt eivät entiseen tapaan toimi tai niitä ei kunnioiteta. Murrosvaiheet eivät myöskään kestä ikuisesti vaan päättyvät väistämättä yhteisten pelisääntöjen vahvistamiseen tai uuden rakentamiseen. Tämän vuoksi historian

murroskohdissa ei koskaan pidä luopua toivosta. Suomi ei ole sivustakatsoja tässäkään murrosvaiheessa vaan aktiivinen vaikuttaja. On tärkeää, että aktiivisella ulko- ja turvallisuuspolitiikalla teemme oman osamme vakaamman, turvallisemman ja oikeudenmukaisemman maailman rakentamiseksi.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ulkoministeri Soini, 5 minuuttia.

14.26 **Ulkoasiainministeri Timo Soini:** Arvoisa herra puhemies! Pääministeri on todennut olennaisen ulko- ja turvallisuuspoliittisen toimintaympäristömme yleiskuvasta, tarkoituksena on syventää tätä muutamilta osin.

Lähialueen epävakaus on yksi merkittävä tekijä Eurooppaan suuntautuvassa muuttoliikkeessä. Lähialueemme on samalla pakolaisuuden lähde kuin kauttakulkureitti. Meidän pitää katsoa paitsi rajojamme myös rajojamme pidemmälle. Ilmastonmuutos ja monet muut haasteet heikentävät elinolosuhteita Afrikassa, väestönkasvu on voimakasta, konfliktit piinaavat monia maita. Aikamme edellyttää kokonaisvaltaisia ratkaisuja niin konflikteihin kuin kehitykseen. Tämä on ainoa kestävä tapa, jonka pitää näkyä sekä EU:n että YK:n toiminnassa. Meillä on naapurina manner, jonka kasvava väestö lasketaan miljardeina: tällä hetkellä noin 1,1 miljardia, vuonna 2050 noin 2,4 miljardia. Ilman kehitystä ja turvallisuutta ei ole todellista näkymää, että muuttoliikepaine laantuisi. On kohdattava haasteet siellä, missä ne ovat. Konkreettisesti tämä merkitsee työtä, turvallisuutta ja ennen kaikkea toivoa Afrikan nuorille.

Arvoisa puhemies! Euroopan lähialuetta leimaa epävakaus. Syyrian julma sota vain jatkuu. Syyria, Irak, Libya ja Jemen käyvät läpi myös merkittäviä humanitaarisia kriisejä. Suomen osallistuminen kriisinhallintaan on tärkeä konkreettinen toimi vakauden tukemiseksi.

Kemiallisten aseiden käyttö Syyriassa oli järkyttävää. USA reagoi aseiden käyttöön päättäväisesti. Tutkimukset jatkuvat. Teoilla pitää olla seurauksensa, ja syylliset on saatettava vastuuseen.

Joukkotuhoaseet ovat kansainvälisen yhteisön suuria kysymyksiä. Pohjois-Korean toimintaa ei voi hyväksyä. Tämä oli yksi keskeinen aihe, kun tällä viikolla Suomi isännöi kokousta, jossa puhuttiin muun muassa ydinaseista ja niiden leviämisestä ja ydinkokeista.

Yhdysvaltojen uudella hallinnolla näyttää olevan aikaisempaa tiukempi ote Syyrian kriisiin, mutta Syyrian sodan ratkaisu edellyttää sitoutumista myös Venäjältä ja Iranilta. Ainoa kestävä ratkaisu syntyy poliittiselta pohjalta. Syyrian tulevaisuutta ei voida ratkaista aseilla. Yhdysvallat panostaa entistä voimakkaammin terrorisminvastaiseen taisteluun, erityisesti Isilin kukistamiseen, ja olemme tietysti näissä ponnisteluissa mukana, muun muassa Irakin operaatiossa, josta tänään myöhemmin vielä keskustellaan.

Arvoisa puhemies! USA:n presidentinvaalien tulos on muuttanut poliittista maisemaa, etenkin puhetapaa. Mutta kun tarkemmin katsomme, niin suuri linja on jatkuvuudessa. Tätä on kieltämättä välillä vaikea hahmottaa julkisuuden kautta. Kieli on kovaa, diplomatian kannalta liiankin kovaa. Muutoksia on myös tulossa, esimerkiksi YK:n rahoitukseen ja kehitysrahoitukseen merkittävällä tavalla, ja tämä on iso haaste YK-järjestelmälle ja sen toimivuudelle ja kyvylle auttaa. Tästä syystä YK:n uusi pääsihteeri Guterres tarvitsee tukemme. Hänellä on hyvät prioriteetit, muun muassa konfliktinesto, rauhanvälitys ja naisten asema, joita Suomi on pitkään tukenut. [Eduskunnasta: Pakolaiset!]

Arvoisa puhemies! Pääministeri viittasi Suomen ja Ruotsin yhteistyöhön. Tämä työ etenee hyvin, ja siihen on vahva tahtotila molemmilla puolin. Puolustus on tärkeä osa yhteistyötä, mutta samalla sitä pitää ajaa laajalla rintamalla. Yhteistyön hengen pitää näkyä myös ulkopolitiikassa, ja tämän parissa teen töitä yhdessä ulkoministeri Margot Wallströmin kanssa. Euroopan muutokset korostavat tarvetta Suomen ja Ruotsin läheisemmälle yhteistyölle. Itämeren alueen turvallisuus, Venäjä-politiikka, eurooppalainen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka ja sen syventäminen, arktinen alue ovat kaikki asioita, joissa tarvitaan paitsi Suomen omaa myös yhteistä näkemystä ja toimintaa.

Arvoisa puhemies! Arktisen neuvoston puheenjohtajuus on Suomelle tärkeä tehtävä, hyvä tapa juhlistaa 100-vuotista itsenäisyyttä työn merkeissä. Arktinen puheenjohtajuus antaa meille erinomaisen tilaisuuden vahvistaa Suomen kansainvälistä asemaa, tehdä yhteistyötä meille tärkeiden maiden kanssa, edistää globaalistikin merkittävien asioiden eteenpäinvientiä. Arktinen tarjoaa mahdollisuuksia yhteistyölle, mutta sen haasteet erityisesti ympäristönsuojelussa ovat suuret. Yhdysvaltojen ilmastopolitiikka on tutkinnassa, muuttuuko se ja kuinka paljon se muuttuu — uskon, että muuttuu — mutta se haaste, mikä meillä on arktisella alueella, on kiistaton, eikä se ole mielipidekysymys.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, seuraavaksi otamme eduskuntaryhmien puheenvuorot.

14.33 **Matti Vanhanen kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aluksi pääministerille ja ulkoministerille ja hallitukselle kiitos siitä, että keskellä suuria maailman muutoksia asemamme on ikään kuin päivitetty — esitykset olivat monipuoliset ja selkeät.

Ensimmäiseksi, ympäristömme on todella muutoksessa, ja pitää sanoa suoraan, että se tuottaa myös vaaroja: Lähi-idässä soditaan. Ukrainassa kriisi on ratkaisematon, ja se on aiheuttanut sen, että suhteemme tärkeään naapuriimme Venäjään ei ole eikä voi olla normaali. Pohjois-Afrikka arabikevään jäljiltä on yhä levoton. Afrikka kokonaisuudessaan on täynnä haasteita ja — aivan kuten ulkoministeri totesi — tuottaa muuttoliikettä. Terrorismi hakee pohjaa kaikesta tästä levottomuudesta. Ja sitten on vielä ilmastonmuutos, joka on jättimäinen kaikkien yhteinen ongelma. Johtopäätöksen tästä kaikesta pitää olla hyvin yksinkertainen ja selkeä: meidän on kyettävä vaikuttamaan ympäristömme muuttumiseen. Ja paras keino vaikuttaa siihen tehokkaasti on vaikuttaa kansainvälisen yhteistyön kautta, ennen muuta toimintakykyisen ja yhtenäisen Euroopan unionin kautta. Se on vahvin käytössämme oleva toimija.

Toiseksi, brexit on saatava jäntevästi läpi, ja sen jälkeen on luotava Britanniaan hyvä yhteistoiminta — loppujen lopuksi hyvin yksinkertainen asia mutta vaikeasti toteutettava.

Kolmas huomio on se, että kyllä pieni maa tällaisessa muutoksessa tarvitsee suojakseen ja turvakseen kansainvälisiä sopimuksia, niiden kunnioittamista ja kansainvälisiä järjestöjä EU:n ja YK:n tapaan, näihin pitää kyetä nojaamaan. Meidän kaltaisellemme maalle ei olisi hyödyksi se, että nämä rapautuvat ja palaisimme ikään kuin pala palalta suurvaltojen maailmaan ja suurvaltojen Eurooppaan. Ei kannata rakentaa vastakkainasettelua kansallisvaltion suvereniteetin ja kansainvälisen yhteistyön välille. Se ei palvele pienen maan etua. Tämän painottaminen on nyt tärkeää, koska niin moni keskeinen toimija käytännössä suuntaa toiseen suuntaan: Venäjä rikkoi Krimin haltuunotolla kansainvälisiä sopimuksia. USA pyrkii monenkeskisyyden sijaan kahdenväliseen toimintaan, karsii YK:n toiminta-avustuksia. Britit tahtomattaankin heikentävät Euroopan unionin toimintakykyä. Liian

moni kehityspiirre kulkee siihen suuntaan, että on yhä vaikeampi hallita näitä ympäristömme kasvavia haasteita.

Neljänneksi nostaisin esille sen, että meidän lähimmässä ympäristössämme on vaalittava vakautta. Jos asiat ovat muualla rempallaan, pitää erityisen aktiivisesti toimia sen puolesta, että lähialueemme kyettäisiin pitämään kriisien ulkopuolella. Viime viikkoina on käyty värikästä ja vähän sekavaakin julkista keskustelua siitä, miten suhtaudumme Lissabonin sopimuksen keskinäisen avunannon määräyksiin. Minusta tähän vastauksen pitää olla hyvin selkeä, päälauseilla sanottu: avun antamisesta ja vastaanottamisesta päätetään tapauskohtaisesti, ja sopimus yksiselitteisesti sitoo meitä. On selvää, että emme voi luvata sotilaallista apua, mutta näin sanoessamme raja pitää pitää siinä, että emme saa sanoa, että emme auta toisia. Jos haluamme, että joskus voimme saada apua muilta, meidän täytyy toimia johdonmukaisesti niiden suuntaan, joilta itse odottaisimme apua. Apu on aina poliittisesta tahdosta, solidaarisuudesta ja keskinäisestä yhteenkuuluvuudesta kiinni. Tähän liittyvää luottamusta on rakennettava pitkäjänteisesti ja johdonmukaisesti.

Yhtenäinen ja toimintakykyinen EU on todella etumme. Nyt kun britit jättävät unionin ja USA:n politiikan ennakoitavuus on heikentynyt, korostuu luonnollisesti tarve aiempaa itsenäisemmän ja toimintakykyisemmän Euroopan unionin, 27 maan unionin, kehittämiseen. Ja tähän tuntuu nyt olevan myös Ranskassa ja Saksassa halua. Suomen kannalta tärkeä kysymys on, kehitetäänkö unionia yhteisenä vai eriytymiskehityksen kautta. Kuten pääministeri totesi, molemmat reitit ovat käytössä. Me haluamme olla mukana tässä kehityksessä, ja varsinkin, jos liitetään tämä eriytymiskehityskysymys tähän, voisi sanoa, poliittiseen kysymykseen, siihen, että unioni toimisi brexitin ja USA:n suhdevaikeuksien jälkeen omatoimisemmin ja itsenäisemmin, siitä vetäisi johtopäätöksen, että Suomen on syytä ajaa kaikkien 27 maan yhtenäistä unionia. Poliittisissa kysymyksissä liiman pitää kestää. Jos suurissa poliittisissa kysymyksissä hyväksymme eriytymiskehityksen, jäsenmaiden keskinäinen liima heikkenee ja se heikentää unionin vaikutusvaltaa.

Muuttoliike on hyvä huono esimerkki vaikeuksista tehdä rationaalisia ja vaikuttavia päätöksiä kansalaismielipiteen voimakkaassa ristipaineessa. Paradoksihan on siinä, että ne, jotka eniten protestoivat hallitsematonta muuttoliikettä vastaan, kaikkein — valitettavasti kaikkein — vähiten kannattavat unionitason yhtenäisen toiminnan vahvistamista. Nyt onkin aika, että maltillinen enemmistö Euroopassa ottaa otteen ihmisarvoa kunnioittavasta ja tuloksia tuottavasta toiminnasta. Suomen on tässä toimittava arvopohjaisesti ja tuloksia saavuttaen. Suomen paikka on olla auttamassa hädässä olevia, ja parhaat keinot on haettava yhteistyöllä.

Arvoisa puhemies! Lopulta monessa asiassa arvot ratkaisevat. Maailman kehitys tuo jatkuvasti esiin asetelmia, joissa valitaan puoli myös arvojen tasolla. Se on vain niin, että näissä suurissa kysymyksissä, suurissa valinnoissa, osin tuhansien vuosien aikana kehittynyt arvopohja jalostettuna valistuksen ja sitä seuranneella vapauden, veljeyden ja tasa-arvon sanomalla kokoaa yhteen ne, joiden keskinäistä yhteistyötä ja tukea myös me tarvitsemme. Tässä valinnassa meidän ei kannata eikä tarvitse epäröidä paikkaamme.

14.40 **Tiina Elovaara ps** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkopolitiikallaan Suomi tähtää kansainvälisen asemansa vahvistamiseen sekä parantamaan suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia, kuten hallituksen vuosi sitten annetussa ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa todetaan. Maailmanpolitiikassa olemme nähneet turvallisuuspoliittisen ympäristön muutoksen, Trumpin vaalivoiton, ääri-islamistisen terrorismin kasvun

Euroopassa ja maahanmuuttokriisin. EU:kin on kohdannut olemassaolonsa ajan syvimmän kriisin, kun Iso-Britannia päätti erota unionista. Paljon siis tapahtuu. Ulkopolitiikan hoidossa on laitettava puoluepolitikointi syrjään ja katsottava koko maan etua. Linjaeroja löytyy, ja niistä pitää pystyä keskustelemaan avoimesti. Tällaiset eduskunnassa käytävät keskustelut ovat omiaan vahvistamaan yhteistä näkemystä ulkopolitiikastamme.

Miten Suomen tulisi suhtautua meneillä oleviin muutoksiin? Hiljattain edesmennyt presidentti Koivisto totesi oivallisesti: "Tärkeää on pitää vaikutusvaltaa mahdollisimman moniin kansainvälisiin asioihin omissa käsissä: suvereenisuudesta on syytä tinkiä vain sen verran kuin on välttämätöntä." Presidentti Koivisto jätti perinnöksi ulkopoliittisen linjan, joka nähdäkseni monilta osin edelleen pitää. Suuntautuminen länteen on ollut Suomen ulkopolitiikan tavoitteena jo 1800-luvun jälkipuoliskolta saakka. Monet niistä visioista ja tavoitteista, jotka aikain saatossa luotiin, ovat käyneet toteen. Suomi täyttää tänä vuonna 100 vuotta, ja ulkopoliittinen asemamme on, uskallan väittää, vahvempi kuin koskaan ennen.

Arvoisa puhemies! Mihin suuntaan haluamme EU:ta viedä, mikä on sen tulevaisuus? Monissa EU-maissa kansa on asettunut vastustamaan kansallista valtaa kaventavaa EU:n integraatiota ja ylikansallista toimivaltaa. Perussuomalaiset ovat onnistuneet siinä, että kansallisvaltioiden itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen on alettu huomioida paremmin myös Suomen EU-politiikassa. Olemme tietoisempia ja hyvällä tavalla kansallistuntoisempia suhteessa EU:hun. Brexit ei saisi kaikua kuuroille korville. [Riitta Myllerin välihuuto] Perussuomalaisen eduskuntaryhmän mielestä brittejä ei pidä rangaista brexit-päätöksestä vaan kansalaisten tekemää päätöstä on kunnioitettava. On muistettava, että EU-jäsenyys ei ole mikään pakko. Saksa ja Suomikin ovat pitäneet esillä EU:n yhtenäisyyden merkitystä näinä kriittisinä aikoina. Yhtenäisyyttä ei kuitenkaan pidä edistää kansallisen suvereniteetin kustannuksella. Me perussuomalaiset uskomme, että joustavampi unioni on edellytys sen koossapysymiselle. Eriytyvän kehityksen EU onkin esillä olleista EU:n tulevaisuusvisioista se realistisin: ne jotka haluavat, voivat tehdä yhdessä enemmän. Tämä lähestymistapa on toiminut jo esimerkiksi yhteisvaluutta euron ja Schengen-alueen osalta. Näistä yhteistyömuodoista poisjättäytyminen on osoittautunut oikeaksi ratkaisuksi niistä vapaaehtoisesti ulos jääneille.

Suomi on sotilasliittoon kuulumattomana maana pitänyt esillä EU:n yhteisten puolustushankkeiden edistämistä. Kyseeseen voisivat tulla esimerkiksi yhteishankinnat ja tutkimushankkeet. Erityisen tärkeää olisi, että EU:n ja Naton välistä puolustusyhteistyötä kehitettäisiin toisiaan täydentävään suuntaan. EU:n vahvuudet ovat siviilikriisinhallinnassa, kehityspolitiikassa sekä ympäristöyhteistyössä. Suomen turvallisuutta merkittävästi parantavaa puolustusyhteistyötä ei ole kuitenkaan perusteltua odottaa. Puolustusyhteistyön kouriintuntuvimmat hyödyt tulisivatkin oletettavasti olemaan taloudellisia. Myös syrjäytymisen ehkäiseminen on mielestämme turvallisuuspolitiikkaa parhaimmillaan.

Yhdysvaltain uusi presidentti, Donald Trump, on nähty arvaamattomana, ja hänen on pelätty muuttavan Yhdysvaltain ulkopolitiikkaa ja suhtautumista Eurooppaan. Trumpin ulkopoliittinen linja on vielä osittain hämärän peitossa, mutta pahimmat hänen valintaansa liittyvät skenaariot eivät näytä toteutuvan. Trump pyrkii uudistamaan Yhdysvaltain kauppapolitiikkaa enemmän maalleen edullisempaan suuntaan. Turvallisuuden alalla kannanotot Natosta ovat kuitenkin pehmentyneet, ja puolustusministeri Mattisin suulla on vakuuteltu sitä, että Yhdysvallat ei ole vetäytymässä Euroopan puolustuksesta.

Arvoisa puhemies! Ulkopolitiikka kaipaa avauksia, jotka kehittävät ja haastavat maailmaa kohti parempaa. Suomen juuri alkanut Arktisen neuvoston puheenjohtajuus avaa mahdollisuuden ottaa johtajuutta arktisen luonnon ja ympäristön suojelemisessa. Yhtä lailla se avaa mahdollisuuksia viedä maailmalle teknologioita ja kestäviä toimintatapoja. Kestävän kehityksen ja kaupan yhdistäminen on mahdollista. Tässä Suomi voi näyttää kykynsä. Tehtävämme maailman kriiseissä on olla vakaa ja luotettava toimija. Suomen kriisin- ja siviilikriisinhallintataidot sekä asiantuntijuus teknologioiden ja koulutuksen saralla tulee hyödyntää entistä vahvemmin. Haluamme turvata ihmisoikeudet sekä vahvistaa naisten ja lasten asemaa maailmanpolitiikassa. Suomen 100-vuotinen taival on kelpo esimerkki vietäväksi maailmalle.

14.47 **Alexander Stubb kok** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä taitaa olla ensimmäinen kerta, kun minulla on mahdollisuus puhua tästä pöntöstä kansanedustajana, mikä antaa tietyn vapauden, jota ehkä ministerinä ei koskaan aikaisemmin ole ollut, joten kaikesta, mitä tästä eteenpäin sanon, älkää missään nimessä syyttäkö hallitusta. Jos se, mitä sanon, kuulostaa hyvältä, kiittäkää ryhmääni, jos huonolta, syyttäkää minua.

Tänään olisi tarkoitus puhua turvallisuusympäristön muutoksesta. Jos tämä puheenvuoro on jotain, niin se on puolustuspuheenvuoro kansainväliselle liberalismille, se on puolustuspuheenvuoro avoimelle turvallisuuspoliittiselle keskustelulle ja se on puolustuspuheenvuoro Suomen turvallisuudelle. Teen sen kolmen kautta: ensin pohdin muutamaa keskeistä päivämäärää ja vuotta, jotka ovat meidät tähän tilanteeseen johtaneet, sen jälkeen käyn läpi kolme muutosta ja lopuksi teen kuusi konkreettista ehdotusta.

Ne kolme keskeistä päivämäärää kannattaa historian saatossa käydä läpi. Ensimmäinen niistä on 1945. Miksi? Koska silloin loppui toinen maailmansota ja rakennettiin se maailmanjärjestys, jonka keskellä Suomikin tällä hetkellä on. Syntyi kaksinapainen ideologinen maailma: Neuvostoliitto vastaan Yhdysvallat liittolaisineen. Syntyi uusi kansainvälinen järjestelmä ja kansainväliset instituutiot, jotka ovat olleet meidänkin tukenamme ja turvanamme. Se oli ideologinen aikakausi.

Toinen päivämäärä, jolloinka itse oikeastaan tavallaan vartuin tähän maailmaan ja olen saanut ilon elää tätä aikakautta, on 1989 ja kylmän sodan päättyminen, jolloinka markkinatalous, liberaali demokratia ja globalisaatio voitti Neuvostoliiton, autoritääriset regiimit, suunnitelmatalouden ja kommunismin. Silloin me elimme sellaista toivon aikakautta, itä kohtasi uudestaan lännen, EU laajentui, Nato laajentui, Mandela vapautettiin, kylmä sota päättyi, Neuvostoliitto hajosi. Muutamat puhuivat siitä, että historia loppuu, kaikista maista tulee liberaaleja demokratioita, mutta valitettavasti ei tullut.

Kolmas päivämäärä — en tiedä, onko tämä yhtä tärkeä, mutta tärkeä kuitenkin — on 2016. Toki tässä matkan varrella on ollut muita, iskut World Trade Centeriin 2001, Georgian sota 2008, finanssikriisi 2008, Venäjän hyökkäys Krimille ja Ukrainaan 2014, mutta uskallan silti väittää, että meidän länsimaisen elintavan, liberaalin demokratian ja vapauden näkökulmasta 2016 on ihan yhtä tärkeä kuin 1945 ja 1989. Tämä johtuu tietysti kahdesta suuresta kokonaisuudesta, joista ensimmäinen oli brexit ja toinen oli Yhdysvaltain presidentin Donald Trumpin valinta. Eli me olemme tällä hetkellä maailmassa, jossa koko länsimaista järjestelmää haastetaan ja kyseenalaistetaan. Me olemme maailmassa, jossa koemme epävakautta, ja epävakaus on aina Suomen kaltaiselle pienelle maalle ongelma.

Mitkä ovat sitten ne kolme keskeistä vaikutusta?

Ensimmäinen vaikutus on maailmanlaajuinen, ja se on se, Yhdysvallat tuskin — itse en usko siihen — enää kykenee olemaan globaali johtaja. Maa, joka sanoo "ei" globalisaatiolle, maa, joka sanoo "kyllä" protektionismille, maa, joka haluaa rakentaa muureja, maa, joka uskoo protektionismiin, ei kerta kaikkiaan voi johtaa tätä. Silloin me ajaudumme tilanteeseen, jossa syntyy valtatyhjiö. Tällä hetkellä on kyse siitä, kuka sen valtatyhjiön täyttää ja missä muodossa. Kykeneekö Euroopan unioni siihen? Mitä tekee Kiina? Mitä tekee vaikkapa Venäjä kaupan saralla, turvallisuuden saralla, ilmastonmuutoksen saralla? [Välihuuto] Olen edustaja Vanhasen kanssa samaa mieltä, että meidän naapurustomme on epävakaa. Jos tänä päivänä Baltian maat tai vaikkapa Tanska ja Norja eivät olisi Naton jäseniä, niin se olisi entistä epävakaampi, mutta onneksi ovat, ja tätä taustaa vasten myös Suomen turvallisuus on omalla tavallaan taattu. — En käy läpi Syyrian, Iranin, Pohjois-Korean tai Libyan kriisejä.

Toinen muutos koskee EU:ta. Kuten aikaisemmin todettiin, brexit tulee muuttamaan koko EU:n perusolemusta. Ensimmäistä kertaa jäsenmaa, suuri sellainen, lähtee EU:sta. Itse uskon siihen, että Ranska ja Saksa tulevat muodostamaan samantyyppisen akselin, joka muodostettiin 1950-luvulla, ja ne tulevat pitkälti johtamaan tätä prosessia. Uskon vahvasti siihen, että maahanmuuttoon, euroon, terrorisminvastaiseen taisteluun ja talouteen on vain yhteisiä ratkaisuja. Jos meillä Euroopan tasolla on yhteisiä ongelmia, niihin löytyy vain ja ainoastaan yhteisiä ratkaisuja. Euroopan kannalta minua huolestuttaa kaikista eniten se, että on jäsenmaita tänä päivänä, jotka haastavat Euroopan perusarvot, ja näitä meidän pitää ilman muuta puolustaa.

Kolmanneksi ovat tietysti vaikutukset Suomeen. Epävakaus tuo aina epävarmuutta. Me olemme itse sekä tämän eduskunnan aikana että aikaisempien hallitusten aikana — melkeinpä jokainen puolue — olleet tässä kamppailussa mukana, olipa kyse maahanmuuttovirroista, talouskriisistä, joka alkoi 2008, turvallisuustilanteesta. Mutta itse näkisin niin, että viisauskin lepää vanhoissa pohdinnoissa: siinä linjassa, joka oli Paasikiven ja Kekkosen aikana, joka piti meidät turvallisena, siinä linjassa, jota vetivät omalla tavallaan Koivisto, Aho, vaikkapa Suominen, Salolainen, joka toi meidät tähän läntiseen yhteisöön, johonka me kuulumme, ja loppujen lopuksi siinä linjassa, jota ajoivat Lipponen ja Ahtisaari, joka vei meidät EU:n ytimeen. Me elämme murroksessa, epävarmuudessa, ja sitä ei kannata vähätellä.

Tämä tuo minut viimeiseksi kuuteen ehdotukseen 1 minuutin sisällä:

1) Meidän on puolustettava länsimaisia arvoja: ihmisarvoa, ihmisoikeuksien kunnioittamista, vapautta, demokratiaa ja oikeusvaltiota.

2) Meidän on tehtävä kaikkemme sen eteen, että kansainvälisiä instituutioita vahvistetaan — YK, WTO, Nato ja Etyj.

3) Meidän on syvennettävä ja uskallettava syventää EU-yhteistyötä, olipa sitten kyse neljästä vapaudesta, turvallisuudesta, maahanmuutosta, puolustuksesta tai eurosta.

4) Meidän on tuettava kansainvälistä oikeutta, olipa sitten kyse Georgian kriisistä, Krimistä tai Ukrainasta. Jos Suomen kaltainen maa menettää uskonsa kansainväliseen oikeuteen ja kansainvälisiin instituutioihin, me jäämme suurvaltapolitiikan alle.

5) Meidän on oltava valmiita muutokseen, ja se muutos voi tapahtua yllättävänkin nopeasti. Sen takia esimerkiksi Nato-option ylläpitäminen on tärkeää.

6) Meidän on vaalittava hyviä kahdenvälisiä suhteita — Pohjoismaihin, Baltian maihin, Yhdysvaltoihin, Venäjään, Kiinaan ja Britanniaan.

Eli, arvoisa puhemies, yhteenvedonomaisesti: Mielestäni meidän on puolustettava länsimaisia arvoja, keskityttävä Suomen turvallisuuteen epävakauden aikana, oltava valmiita nopeisiin päätöksiin [Puhemies koputtaa] ja vietävä eteenpäin avointa keskustelua. Uskon vahvasti siihen, että seuraavan eduskunnan aikana ja varsinkin seuraavan presidenttikauden aikana tässä maassa joudumme tekemään suuria päätöksiä, ja siihen meillä kaikilla pitää olla valmius. — Kiitos.

14.56 **Jutta Urpilainen sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulko- ja turvallisuuspolitiikan tulee elää ajassa. Tämä pääministerin ilmoitukseen perustuva keskustelu toimintaympäristöstä onkin paikallaan. Viime kesäkuussa annetun selonteon jälkeen eniten ovat olleet esillä brexitistä käynnistyneet muutosvoimat sekä Yhdysvaltain presidentinvaihdoksen heijastusvaikutukset turvallisuus-, kauppa- ja ilmastopolitiikkaan. Eurooppalaista tilannetta leimaa EU:n tulevaisuuskeskustelu ja EU:n globaalistrategian toimeenpano, joka käynnistää uuden vaiheen EU:n turvallisuus- ja puolustusyhteistyössä. Myös monenkeskisessä yhteistyössä on uusia tuulia. YK:n uusi pääsihteeri on nostanut rauhandiplomatian, konfliktineston ja rauhanrakentamisen maailmanjärjestön painopisteiksi. Etyjin puitteissa on alkanut uudenlainen turvallisuusdialogi Saksan asevalvonta-aloitteen pohjalta. Suomi on aloittanut Arktisen neuvoston puheenjohtajana.

Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä nostaa keskustelussa esiin kolme näkökohtaa, joihin sisältyy myös toiveita hallituksen toiminnalle. Ensimmäinen on pyrkimys selkeyteen Suomen kansainvälisessä asemassa, toinen liittyy konkreettisiin tavoitteisiin globalisaation kielteisten vaikutusten torjumiseksi, ja kolmas koskee rauhanpolitiikkaa ja YK:n vahvistamista.

Viime viikkoina on puhuttu Suomen eurooppalaisesta valinnasta — siitä, kuinka Suomi kylmän sodan päätyttyä teki valintansa omasta asemastaan selkeästi ja epäröimättä. Suomen paikka EU:n ytimessä vakiintui niin omiin mieliimme kuin myös kumppanien käsityksiin. Valintojen selkeys on ollut tärkeää Suomen kansainväliselle asemalle. Selkeitä viestejä tarvitsemme myös tänään — Suomen kuulumisesta Eurooppaan ja länteen. Haluamme kuulua eurooppalaiseen turvallisuusyhteisöön, mikä tarkoittaa keskinäistä avunantoa ja solidaarisuutta. Tähän kuvaan sopii hyvin myös EU:n turvallisuus- ja puolustusyhteistyön syventäminen sekä EU:n ja Naton yhteistyön tiivistäminen hybridiuhkien aikakaudella.

Tulevan kehityksen ennakointi on tärkeää. Mikäli integraatio liukuu kohti eritahtista EU:ta, Suomen on pyrittävä vaikuttamaan kaikissa pöydissä. Nyt ei ole aika vain odottaa suurten jäsenmaiden näkemyksiä unionin tulevaisuudesta, vaan nyt on aika Suomen aloitteellisuudelle, vaikka yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa. Selkeitä viestejä tarvitaan myös arvopohjastamme. Transatlanttinen yhteistyö on perustunut yhteisiin demokratiaa, ihmisoikeuksia ja oikeusvaltiota kunnioittaviin arvoihin. Näitä arvoja kyseenalaistaville toimijoille ei tule tehdä myönnytyksiä kummallakaan puolella Atlanttia.

Arvoisa puhemies! Viimeisten kuukausien aikana on kannettu huolta populismin ja nationalismin noususta eri puolilla maailmaa. Yhdysvaltojen presidentinvaaleissa globalisaatiomyönteisyys ja vapaakauppa kokivat vasta-aallon. Globalisaation myötä eriarvoisuus on lisääntynyt siinä määrin, että globalisaatiokehityksen poliittinen oikeutus on vaarassa. Haaste on otettava Euroopassa vakavasti, kun enää 55 prosenttia eurooppalaisista pitää globalisaatiota mahdollisuutena ja 45 prosenttia jopa uhkana.

Globalisaation kielteisiä vaikutuksia on torjuttava, mikäli haluamme menestyksellisesti puolustaa avointa taloutta ja avointa yhteiskuntaa. Tarvitsemme perusteellisen analyysin globalisaation hyödyistä ja haitoista sekä poliittisen ohjelman globalisaation toisesta vaiheesta. Tämä globalisaation korjausliike tulee ottaa EU:n yhdeksi päätavoitteeksi. EU:n sosiaalisen ulottuvuuden rinnalla vaikuttamisen paikkoja on YK:ssa, G20-ryhmässä ja OECD:ssä.

Suomen on otettava johtajuutta globalisaation hallintaa koskevan politiikan toteutuksessa. Hallituksen tulisi ottaa vahva rooli esimerkiksi veronkierron ja veronvälttelyn vastaisten sääntöjen parantamisessa. Kataisen hallituksen hyväksymä kansainvälisen veronkierron vastainen toimintaohjelma ja Sipilän hallituksen tänä keväänä hyväksymä poliittinen kannanotto antaisivat hyvän pohjan aktiiviselle vaikuttamistyölle.

Suomen on edesautettava sitä, ettei vastikään julkistettu sosiaalisten oikeuksien pilari jää EU:ssa pelkäksi julistukseksi vaan että siitä seuraa konkreettisia toimenpiteitä esimerkiksi työntekijöiden oikeuksien sekä tasa-arvon parantamiseksi. Myös talous- ja rahaliittoa on kehitettävä vahvemmin kasvua ja työllisyyttä tukevaksi, kuitenkin niin, että jatkossakin jokainen maa vastaa omista veloistaan.

Arvoisa puhemies! Rauhanvälittämisen ja rauhanturvaamisen perintö on osa suomalaista identiteettiä. Konfliktinehkäisy, rauhanvälitys, kriisinhallinta ja rauhanrakentaminen kuuluvat Suomen tapaan olla olemassa kansakuntien joukossa. Rauhantyöllä vaikutamme myös pakotetun muuttoliikkeen juurisyihin. Muuttoliikkeisiin voidaan vaikuttaa myös ilmastonmuutosta torjumalla, kestävää kehitystä edistämällä ja kehitysyhteistyötä tukemalla. EU:n tulisi yhdessä Afrikan unionin kanssa etsiä konkreettisia toimia nuorisotyöttömyyden torjumiseksi. Syrjäytymisen kierre on käännettävä toivon kehäksi. Myös naisten aseman vahvistaminen rauhanrakentamistyössä on Suomelle sopiva painopiste.

Monenkeskinen yhteistyö on avainasemassa rauhan ja turvallisuuden takaamisessa. Irakin kriisi osoittaa hyvin, miten lyhytaikaisia tuloksia yksipuolinen toiminta saa aikaan. YK:n vahvistaminen on yhteinen etumme. Se on tärkeä väline kaikille maille, vaikka ne pyrkisivätkin ensisijaisesti kansallisen turvallisuutensa parantamiseen. Voimme vaikuttaa siihen, että EU ottaa YK:n vahvistamisen ja uudistamisen ulkopolitiikkansa yhdeksi kärkitavoitteeksi.

Arvoisa puhemies! EU:n turvallisuusympäristön muuttuessa ja globalisaatiokritiikin lisääntyessä Suomen Eurooppa-, ulko- ja turvallisuuspolitiikalta odotetaan selkeyttä asemastamme läntisenä demokratiana, johtajuutta eurooppalaisen turvallisuusyhteisön syventämisessä, aktiivisuutta globalisaation hallinnassa eriarvoistumista torjumalla sekä tukea rauhanpolitiikalle ja monenkeskisen yhteistyön vahvistamiselle.

15.03 **Krista Mikkonen vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdysvaltain presidentti Trumpin vierailu Euroopassa ei ollut vanhojen kumppanien lämmin kohtaaminen. Yhteistä kantavaa maaperää tapailtiin mutta ei löydetty. Samaan aikaan Euroopan unionissa ollaan tilanteessa, jossa sen tulevaisuus on epävarma. Britannian lähtö on pakottanut meidät peruskysymysten äärelle: Millaisen Euroopan me haluamme? Rakennammeko sitä yhdessä vai erikseen? Ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon valmistuessa vuosi sitten tiesimme, että muutoksia on edessä. Silti ei ehkä osattu aavistaa, kuinka suuria ne tulisivat olemaan. Asiat, joita olemme tottuneet pitämään selviöinä — EU:n yhtenäisyys, Pariisin ilmastosopimus, Naton perusperiaatteet, YK ja sen rahoitus — on yhtäkkiä kyseenalaistettu. Tutut maamerkit ovat kadonneet, mihin suuntaan tähyämmekään.

Arvoisa puhemies! Ihmisoikeuksien kunnioittaminen, oikeusvaltio, tasa-arvo ja demokratia ovat se arvopohja, jolle EU rakennettiin 60 vuotta sitten. Se toi unelman rauhasta ja paremmasta huomisesta miljoonille sodan runtelemille eurooppalaisille. Tänään liian moni on menettänyt uskonsa unioniin — syystäkin. Oikeistolainen talouskuripolitiikka on ohjannut globalisaation hyödyt harvoille. Se on luonut tilaa oikeistopopulismin kasvulle. Euroopan unioni etsii nyt suuntaansa sisäisten ja ulkoisten paineiden haastamana. Kriisi on silti aina myös mahdollisuus. Siihen meidän on nyt yhdessä tartuttava. Meidän on palattava yhteisiin arvoihimme ja ryhdyttävä rakentamaan niiden varaan tämän päivän eurooppalaisten unelmaa hyvästä huomisesta. Siihen tarvitsemme unionia. Meidän on rakennettava EU, joka pystyy vastaamaan globaaleihin haasteisiin, tuomaan turvaa kansalaisilleen ja vähentämään eriarvoisuutta, EU, jonka kansalaiset kokevat omakseen ja joka takaa heille hyvän arjen, työn ja koulutuksen, EU, jossa ihmisten ja ympäristön hyvinvointi ovat talouspolitiikan keskiössä. Meidän on vahvistettava EU:n sosiaalista ulottuvuutta. Unionin tulee ottaa johtotähdekseen pohjoismainen hyvinvointimalli tähän aikaan päivitettynä. Meidän on luotava puitteet aidolle demokratialle, jossa kansalaiset päättävät unionin suunnasta. Tätä Suomen on tavoiteltava EU:ssa, ja tähän meidän tulee tähdätä myös kotimaassa. Tähän unioniin me vihreät olemme sitoutuneet nyt ja tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Euroopan kansa, seiso omilla jaloillasi, älä luota vieraan apuun — tämä oli Angela Merkelin viesti Trumpin vierailun jälkeen. Se on vahva sanoma ja monumentaalinen tehtävä Euroopalle. Nyt jos koskaan tarvitsemme vahvaa unionia. Nyt jos koskaan tarvitsemme johtajuutta. Kun kylmän sodan sulaessa Suomen ulkopolitiikassa koitti kevät, presidentti Koivisto johti meidät epäröimättä tielle, joka vei osaksi Eurooppaa ja unionia. Lipposen pääministerikaudella hakeuduimme aktiivisesti Euroopan ytimeen. Ymmärsimme, että yhdessä voimme olla enemmän. Tätä ymmärrystä tarvitaan jälleen. Suomen EU-politiikkaa ei johdeta prosessikaavioilla eikä hallituksen sisältä EU-erolla flirttailemalla. Emme voi ajelehtia kuin ajopuu, meidän on aktiivisesti vaikutettava EU:n suuntaan.

Arvoisa puhemies! Vihreiden mielestä EU-yhteistyötä voidaan syventää eri tahtiin, kunhan huolehdimme, että ne maat, jotka eivät ole heti valmiita, pääsevät mukaan myöhemmin. Ranskalaiset valitsivat presidentinvaaleissa Macronin ja yhteistyön. Ensimmäistä kertaa pitkään aikaan unionin ydinmaat Ranska ja Saksa näyttävät olevan valmiita tarttumaan ruoriin ja luotsaamaan unionia uusille vesille. Vihreiden mielestä Suomen paikka on etujoukoissa. Vain siten voimme vaikuttaa siihen, millainen EU:sta muodostuu.

Arvoisa puhemies! Jo vuosi sitten tiesimme, että Putinin Venäjä on valinnut voimapolitiikan. Nyt näyttää siltä, että Trumpin Yhdysvaltojen myötä palaamme suurvaltojen keskinäiseen voimannäyttöön. Ydinaseet ovat kokeneet uuden tulemisen. Venäjä kehittää ydinsopimusten kieltämiä ohjuksia. Trump tviittaa, että Yhdysvallat tarvitsee vahvempaa ydiniskukykyä. Pohjois-Korea on tehnyt onnistuneita ohjuskokeita. Elämme ajassa, jossa tarvitaan jälleen ydinaseriisuntaa. Sitä Suomen on edistettävä.

Arvoisa puhemies! Euroopan on seisottava omilla jaloillaan myös ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Nyt EU:n yhteisen puolustuksen rakentamiseen on avautunut historiallinen ikkuna. Jos yhdistämme voimamme, voimme kehittää sellaisia pysyviä rakenteita ja kykyjä, joihin yhdelläkään EU-maalla ei olisi yksin mahdollisuutta. Tätä Suomen pitää olla voimakkaasti ajamassa. Aina voimapolitiikka ei vaadi aseita. Venäjä on informaatiovaikuttamisella pyrkinyt ohjaamaan demokraattisia vaaleja. USA:ssa se tuotti tulosta, Ranskassa vaikutusyrityksiin osattiin jo vastata. Suomessa valitaan ensi vuonna presidentti. Pyr-

kimystä vaikuttaa vaaliin ei voida sulkea pois. Tarvitaan keinoja tunnistaa informaatiovaikuttamista ja vastata siihen tehokkaasti.

Arvoisa puhemies! Yhdysvallat on luvannut tällä viikolla kertoa, sitoutuuko se Pariisin ilmastosopimukseen. Oli tulos mikä tahansa, ilmastonmuutoksen torjuntaa se ei pysäytä. Kiina on jo lisännyt uusiutuvan energian tuotantoa. Yhdysvalloissa vastuulliset yritykset ymmärtävät fossiilisen riskit, vaikka presidentti ei. Yhdysvaltojen nihkeys vaatii meiltä muilta suuremman vastuun jakamista. Samalla se on mahdollisuus EU:lle astua ilmastopolitiikan edelläkävijäksi. Macron toivotti jo Trumpin karkottamat ilmastotutkijat tervetulleiksi Ranskaan. Suomenkin on syytä uskoa tutkijoita, jotta voimme saavuttaa oman päästötavoitteemme. Ympäristönsuojelussa on usein pystytty yhteistyöhön silloinkin, kun välit muuten ovat viileät. Suomen lähialueyhteistyötä Venäjän kanssa pitää lisätä ympäristöasioissa, sillä ilmastonmuutoksen pysäyttämisellä on kiire. Myös Arktisen neuvoston puheenjohtajuus avaa Suomelle hyvän mahdollisuuden edistää ympäristönsuojelua.

Arvoisa puhemies! Meidän kohtalomme on riippuvainen tahdosta sitoutua yhteistyöhön, ei eristäytymiseen. Vihreiden valinta on selvä. Toivottavasti koko Suomen valinta on sama.

15.11 **Hanna Sarkkinen vas** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU:lla on suunta hakusessa, ja brexit syö unionin perustuksia. EU rakoilee, ja Unkari ja Puola rikkovat räikeästi unionin perusperiaatteita oikeusvaltiosta ja demokratiasta. Unioni tuskin hajoaa Britannian EU-eroon, mutta unionimaiden pitää nyt herätä realistisesti katsomaan EU:n tilaa ja muuttamaan unionin suuntaa.

EU:n suurin ongelma on se, etteivät kansalaiset koe sitä omakseen. Eikä se ole ihme. Unioni keskittyy markkinavapauksien edistämiseen ihmisten hyvinvoinnin ja toimeentulon sijaan. Poliittinen suunnanmuutos on ainoa tapa palauttaa legitimiteetti ja jatkaa EU:n olemassaoloa. Euromaiden tapa hoitaa talouskriisiä huonosti toimivalla ja inhimillisistä seurauksista piittaamattomalla tavalla on ollut häpeällinen vaihe unionin historiassa. Kriisitoimenpiteiden myötä saksalaisten ja ranskalaisten pankkien ongelmat sosialisoitiin eurooppalaisten veronmaksajien harteille pakottaen samalla kriisimaat leikkauspolitiikkaan, joka syvensi lamaa ja työttömyyttä ja pahensi velkatilannetta.

Arvoisa puhemies! Brexit-kannatus oli protesti poliittista eliittiä vastaan. Se oli viesti ihmisiltä, jotka kokevat menettäneensä myönteiset tulevaisuudennäkymät ja mahdollisuuden vaikuttaa omaa elämäänsä koskeviin päätöksiin. Se oli protesti työttömyydelle ja palveluiden alasajolle. Äänestystuloksen taustalla oli myös disinformaatiota ja muukalaisvastaisuutta, mutta brexit kertoo myös siitä, että EU ei ole kansalaisten silmissä kyennyt lunastamaan lupauksiaan hyvinvoinnin parantamisesta.

Arvoisa puhemies! Eurooppalaisia päätöksenteon rakenteita tarvitaan ratkomaan kansallisvaltioiden rajat ylittäviä isoja ongelmia, kuten ilmastonmuutosta ja veroparatiisitaloutta, sekä tuomaan Euroopan maiden hajanaisia voimavaroja yhteen. EU:n ongelmilta ei pidä kuitenkaan ummistaa silmiä, vaan ne pitää korjata. Vasemmiston mielestä EU:ta tulisi uudistaa siten, että se suojelisi ihmisiä ja hyvinvointivaltioita veroparatiisitaloudelta ja palkkojen polkemiselta. Sosiaaliset oikeudet, ympäristöongelmien ratkaiseminen ja ihmisten hyvinvointi pitää nostaa EU-politiikan keskiöön.

EU:ssa on viimeisen vuoden aikana tehty linjauksia unionin turvallisuuspoliittisen yhteistyön syventämisestä. Sotilaallista yhteistyötä halutaan nyt vahvistaa paitsi Venäjän geopolitiikan vuoksi myös vastauksena eurooppalaisen yhteistyön kriisiin. Vasemmiston

mielestä unionin sisäistä hajaannusta ja legitimiteettikriisiä ei kuitenkaan ratkaista militarisoinnilla. EU:n tulee reagoida panostamalla nykyistä huomattavasti enemmän eriarvoisuuden ja työttömyyden vähentämiseen sekä talousjärjestelmän vakauteen.

Arvoisa puhemies! Vasemmiston mielestä Suomen paikka on sotilasliittojen ulkopuolella. Venäjän heikentynyt demokratiatilanne ja aggressiivinen ulkopolitiikka on huolestuttavaa, ja sitä ei voi hyväksyä. Kuitenkin Suomen sotilaallinen liittoutumattomuus on luonut suhteellisen vakaan tilanteen, jota ei pidä horjuttaa. Myös hallituksen viime kevään Nato-selvitys totesi, että Nato-jäsenyys olisi merkittävä linjanmuutos suhteessa Suomen harjoittamaan politiikkaan ja että sillä olisi maan turvallisuuspoliittista ympäristöä epävakauttavia seurauksia. Nato-maana Suomi olisi sidottu suurvaltapolitiikkaan ja presidentti Trumpin arvaamattomaan ulkopolitiikkaan.

Arvoisa puhemies! Aikamme turvallisuusuhat ovat perinteisiä sotilaallisia uhkia laajempia ja todennäköisempiä. Näitä ovat esimerkiksi ilmastonmuutos, suuret muuttoliikkeet, energia- ja vesivarojen rajallisuus, terrorismi, tartuntataudit, tietoturvahyökkäykset ja niiden myötä yhteiskuntien ja yksilöiden haavoittuvuuden lisääntyminen. Näitä turvallisuusuhkia ei voi torjua kestävästi perinteisin sotilaallisin keinoin. Tämän päivän globaalissa maailmassa mikään konflikti ei myöskään ole vain paikallinen, vaan sillä on aina seurauksia myös muulle maailmalle.

Presidentti Trumpin politiikassa on paljon huolestuttavia piirteitä. Ehkä huolestuttavin niistä on haluttomuus sitoutua Pariisin ilmastosopimukseen sekä haluttomuus tukea YK:ta. Meidän on kuitenkin Euroopassa ja Suomessa noustava tieteen vastaisen demagogian yläpuolelle ja otettava ilmastonmuutoksen torjunta yhdeksi politiikan pääprioriteetiksi. Suomen ulkopolitiikan vahvan linjan on oltava YK-järjestelmien ja muiden monenkeskisten päätöksentekomekanismien vahvistaminen. Toimiva ja monenkeskinen kansainvälinen järjestelmä on tärkeä, jotta myös pienet maat saavat äänensä kuuluviin ja jotta ihmiskunta kykenee ratkaisemaan edessämme olevia valtavia ja monimutkaisia ongelmia. Ilman kansainvälistä oikeutta ja kansainvälisiä järjestelmiä maailmassa vallitsee vahvimman laki, ja siinä pelissä ei ole montaa voittajaa.

Ihmiskunnalla on onneksi suunnitelma, jolla laajan turvallisuuden uhkia voidaan torjua: YK:n hyväksymä kestävän kehityksen agenda, Agenda 2030, joka on tiekartta kohti taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävää tulevaisuutta ja maailman isojen ongelmien, köyhyyden, eriarvoisuuden ja ympäristökriisin, ratkaisuja. Suomen on vastuullisena toimijana toteutettava kestävän kehityksen agendaa johdonmukaisesti kaikessa politiikassa niin kotimaassa kuin ulkosuhteissakin.

Kaiken politiikan pitää tähdätä kestävän kehityksen tukemiseen, mutta myös kehitysrahoitusta tarvitaan. Valitettavasti nimenomaan siitä hallitus on leikannut ja vieläpä historiallisen paljon. Se on kestämätöntä ja lyhytnäköistä politiikkaa nykypäivän maailmassa, sillä kehitysrahoitus on olennainen työkalu köyhyyden, sotien ja pakolaisuuden juurisyiden korjaamiseksi.

Arvoisa puhemies! Politiikassa ja erityisesti ulkopolitiikassa korostuvat uhkakuvat. Uhkakuvien sijaan tarvitsemme enemmän visioita. Tarvitsemme näkymiä paremmasta maailmasta ja paremmasta Suomesta, sillä muuten saattaa käydä niin kuin presidentti Koivisto totesi: "Usein on käynyt käänteisesti niin, että uhkakuvat alkavat toteutua juuri sen takia, että niihin varaudutaan." Tämä on totta erityisesti asevarustelun suhteen: sotaan varustautuminen ruokkii sodan mahdollisuutta. Suomen ulkosuhde- ja EU-politiikan pitää tunnis-

taa uhkakuvat realistisesti, mutta ennen kaikkea meidän pitää pitää kirkkaana mielessä oma visio ja toimia sen puolesta.

Vasemmiston visio Suomelle on "Kansainvälisesti vastuullinen Suomi, joka harjoittaa itsenäistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ja rakentaa ihmisten Eurooppaa."

15.18 **Stefan Wallin r** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Det finns inte plats för känslobaserad populism då man funderar på Europeiska unionens framtid. Så inledde statsminister Sipilä en Vieraskynä-artikel i Helsingin Sanomat i början av mars i år. Det är skäl att lyfta fram statsministerns starka markering: Det finns inte plats för populism. Svenska riksdagsgruppen anser att det är bra att det här sägs tydligt. Att statsministern i samma artikel säger att Finland stöder en realistisk medelväg är sedan en annan sak som inte är problemfri, och det ska jag snart återkomma till.

Efter en stark populistisk våg som kulminerade i brexit och valet av Trump, är en optimistisk tolkning av de senaste månadernas val i Europa att populismen är på tillbakagång. Vi såg det redan tidigare i presidentvalet i Österrike, men framför allt i parlamentsvalet i Holland, i vårt eget kommunalval och nu senast i presidentvalet i Frankrike. Även om Marine Le Pen tog sig till andra omgången sade fransmännen ett tydligt nej till den högerpopulism och det främlingsfientliga människoförakt som ligger bakom Front Nationals värderingar. Är det kanske så att Europa nu har hajat till efter brexit och Trump? Och minsann är det i så fall hög tid att de som säger sig lösa svåra frågor med enkla svar, med alternativa sanningar och direkta lögner lider nederlag i fria val.

Arvoisa puhemies! Emmanuel Macronin valinta presidentiksi on myös selvä kannanotto Euroopan puolesta, ja se tarjoaa tarpeellista ravintoa tärkeään keskusteluun unionin tulevaisuudesta. Le Penin selvän tappion jälkeen keskustelu EU:n hajoamisesta ja rappiosta ei tunnu ajankohtaiselta. Euroopassa puhaltavat nyt optimismin tuulet. Ne meidän on koottava politiikan purjeisiin, niin pieniin kuin suuriinkin. Samalla meidän on syytä muistaa, että monet eivät edelleenkään luota Brysseliin. Myös tähän meidän on pystyttävä suhtautumaan.

Ensi syksynä, kun Ranskan ja myös Saksan parlamenttivaalit on pidetty, Suomen tulee olla valmis siihen, että eritahtisuus eli joustava integraatio lisääntyy unionissa. Kova ydin — jos nyt haluaa käyttää sellaista ilmaisua — tuolloisen EEC:n alkuperäiset maat, haluaa jouduttaa kehitystä kohden yhä kiinteämpää yhteistyötä, kun taas joukko toisia maita, kuten suhteellisen uudet Itä-Euroopan jäsenmaat, haluaa painaa jarrua ja korkeintaan kiirehtiä hitaasti. Tämä on täysin realistinen skenaario, ja tämän vuoksi onkin syytä kysyä pääministeri Sipilältä, riittääkö Suomelle hänen kutsumansa "realistinen keskitie" vai tarvitaanko jotain enemmän. Tällaisen varovaisen strategian riskinä voi olla se, että Suomi keskittyy ehkä vääriin asioihin ja jää paitsioon. Ruotsalaisen eduskuntaryhmän mielestä Suomen on otettava aktiivinen rooli ja oltava eturintamassa unionin kehittämisessä ja sen vahvistamisessa. Me voisimme esimerkiksi olla suunnannäyttäjänä EU:n sosiaalisen pilarin kehittämisessä.

Värderade talman! Svenska riksdagsgruppen understryker att medlemskapet i EU fortsättningsvis är det bästa sättet att ordna vår 100-åriga republiks relationer till omvärlden så att medborgarnas säkerhet och välfärd tryggas. Fler och fler medborgare börjar inse det här då man genomskådat de nationalistiskt färgade populistiska ställningstagandena, som inte har

några lösningar att erbjuda. Isolationism, xenofobi och murar är inga lösningar. De är låsningar.

Arvoisa puhemies! Suomen aktiivisessa EU-politiikassa Saksalla on ollut ja on tärkeä rooli. Suomen EU-politiikan johtaja, pääministeri Sipilä, on ilmaissut tyytyväisyytensä siitä, että meidän näkemyksemme unionin tulevaisuudesta on saksalaisten kanssa yhtenevä ja että molemmat maat suhtautuvat samoin eritahtisen yhteistyön syventämisen mahdollisuuksiin eräillä alueilla. On myös mielenkiintoista panna merkille, mitä Angela Merkel sanoi sunnuntaina analysoidessaan Euroopan ja sen pitkäaikaisten liittolaisten välillä vallitsevaa uutta tilannetta. Ei tarvitse olla kansainvälisen politiikan tohtori ymmärtääkseen, mitä Merkel ajatteli.

Vi får verkligen hoppas att den viktiga transatlantiska relationen inte twittras sönder eller att Storbritannien efter sin olycksaliga folkomröstning glider ut i en bitter europeisk offside. Samtidigt ska vi minnas att det faktiskt är Storbritannien som valt att lämna EU — inte EU som valt att lämna Storbritannien.

Samtidigt som stämningarna sammantaget sett är mer ljusa inom Europa, är spänningarna desto större i det globala perspektivet. Med ledare som Putin i Ryssland, Erdogan i Turkiet och Trump i USA sätts utrikespolitiken på prov. De europeiska värderingarna för liberalism, respekt för mänskliga rättigheter samt avtalsbaserat multilateralt samarbete utmanas av denna trojka, som alla på sina håll för en ytterst oförutsägbar politik. Läget blir inte bättre av att Nordkorea med sina propagandistiska raketexperiment ökar spänningarna i östra Asien.

Finland måste, som en välförankrad EU-medlemsstat med ett aktivt FN-engagemang, kunna navigera rätt också i denna föränderliga terräng. Det här ställer större krav på Finland att identifiera våra nationella och strategiska intressen och formulera en politik som befrämjar dessa intressen.

Arvoisa puhemies! Yksi tällainen vitaali intressi on maamme turvallisuus laajasti ymmärrettynä. Nykytilanteessa Suomella on myös oltava kapasiteettia torjua ja tehdä vaarattomaksi kyberhyökkäykset ja muu petollinen hybriditoiminta. Puolustuspolitiikan tässäkin osassa yhteistoiminnalla unionissa on keskeinen merkitys. Meidän tulee myös pitää huolta siitä, että meillä on vaatimukset täyttävä kansallinen tiedustelulainsäädäntö. Meillä ei ole varaa sinisilmäisyyteen. Kaikenlaisen terrorismin torjunta on Euroopan ja koko maailman yhteinen asia.

Puhemies! On olemassa sanonta, jonka mukaan meidän tulee ajatella globaalisti mutta toimia paikallisesti, ja se on varsin viisas sanonta. Tarvitsemme tekoja, niin suuria kuin pieniäkin, jotka lisäävät luottamusta, yhteistyötä ja keskinäistä riippuvuutta, eikä päinvastoin. Tässä Suomi voi suuria ajatuksia edustavana pienenä maana näyttää hyvää esimerkkiä. Tämän voimme myös tehdä yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa vaikkapa äskettäin lanseeratun Nordic Solution to Global Challenges -aloitteen filosofian mukaisesti. Se perustuu vuoropuheluun ja kumppanuuteen hyvien kokemusten jakamiseksi yhteiskunnallisen elämän eri alueilta, kestävästä kehityksestä ja tasa-arvosta viihtyisien kaupunkien ja elintarviketuotannon kehittämiseen.

Puhemies! Voimme olla niin vahvoja kuin itse tahdomme, emme kuitenkaan yksin vaan yhdessä — tillsammans.

15.26 **Sari Essayah kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! "Suomen suhtautuminen integraatiota lisääviin ehdotuksiin on ollut passiivista ja vastahakoista, vaikka lopulta kaikkiin esityksiin on suostuttu. Suostumista helpottaa se, että yksittäiset muutokset käsitellään teknisinä järjestelyinä, joilla ei ole suurta merkitystä. Näin vältytään avaamasta perusteellisempaa keskustelua kansallisesta suvereniteetista ja unionin kehityksestä kohti liittovaltiomaisempaa kokonaisuutta." Tämä Jaakko Kianderin arvio uudessa EU-artikkeleita kokoavassa kirjassa "Reunalla vai ytimessä?" osuu oikeaan. Tarvitsemme perusteellista keskustelua unionin kehityksestä ja komission uusista esityksistä, jotka perustuvat viiden EU:n instituution puheenjohtajan linjauksiin kohti liittovaltiomaisempia rakenteita. Näitä esityksiä oli puolestaan pohjustettu vuosikymmenien ajan, ne esitettiin hyvissä ajoin ennen brexitiä, ja niille on jo monen jäsenmaan tuki. Esimerkiksi Ranskan uusi presidentti Emmanuel Macron on tukenut yhteistä budjettia euroalueelle, yhteisvastuullista velkarahastoa ja yhteisvastuuta pankkimaailmaan.

Viiden puheenjohtajan esitysten pohjalta tehty Euroopan komission valkoinen kirja unionin tulevaisuudesta hahmottelee viisi skenaariota. Ei ole yllätys, että myönteisiä tuloksia komissio arvioi saatavan sitä enemmän, mitä syvemmälle yhdennytään. Syvimmän integraation malli ei toki mene jäsenvaltioissa läpi. Siksi komissio ajaa eri skenaarioiden yhdistelmää ja erityisesti skenaariota numero kolme, jossa niin kutsutut halukkaat maat etenevät yhdentymisessä muita nopeammin. Liittovaltiokehityksen kärjeksi muodostuu väistämättä Saksan ja Ranskan johtama useiden euromaiden koalitio. Tästä on kyse, kun ajetaan eritahtisuutta ja lisääntyviä määräenemmistöpäätöksiä.

Huhtikuussa ja toukokuussa julkaistiin keskusteluasiakirjat EU:n sosiaalisesta ulottuvuudesta ja globalisaation hallinnasta, juuri tänään talous- ja rahaliiton tulevaisuudesta sekä kesäkuussa EU:n puolustuksen tulevaisuudesta ja EU:n rahoituksen tulevaisuudesta. Joulukuussa pitäisi jo tehdä ensimmäisiä päätelmiä, jotta lopulliset päätökset tehtäisiin ensi vuonna hyvissä ajoin ennen kahden vuoden kuluttua pidettäviä Euroopan parlamentin vaaleja. Minkä linjan Suomi valitsee?

Koko valkoisen kirjan ja euroalueen viimeistelyn ympärille kehitetty unionin syvemmän yhdentymisen prosessi lähtee ajatuksesta, että EU:n tulee ratkaista jäsenmaiden puolesta niiden kohtaamat ongelmat. Tämä ajattelu on perustoiltaan väärä. Mikäli EU:lle ja euroalueelle tai halukkaiden maiden ytimelle siirretään yhä enemmän tehtäviä ja päätösvaltaa, on lisättävä myös rahoitusta ja yhteisvastuuta veloista. Kristillisdemokraattien mielestä jäsenmailla on oltava vastuu omasta kehityksestään, muutoin ajaudumme väkisin kasvaviin tulonsiirtoihin unionin sisällä. Kristillisdemokraattien mielestä parempi, kuudes skenaario, olisi mitoittaa odotukset realistisiksi ja säilyttää jäsenvaltioiden vastuu omasta kehityksestään. Jäsenmailla tulee säilyä paine tarpeellisten uudistusten tekemiseen, eikä tule ulkopuoliseen tukeen turvautuen laiminlyödä rakennemuutoksia.

Samoin brexitistä johtuen on EU-budjettia vastaavasti vähennettävä ja pyrittävä rajoittamiseen 1 prosentin tasolle kansantuotteesta. Jos EU-budjetin koko nousisi 1:stä 2 prosenttiin bkt:stä, lisääntyisi Suomen nettomaksu ainakin puolella miljardilla eurolla. Suomessa ei juuri uutisoida sitä, että Euroopan parlamentissa vasen laita on haikaillut EU-budjettia, joka olisi jopa 5—10 prosenttia bkt:stä, sekä yhteisvastuullista työttömyysturvaa sosiaalisen ulottuvuuden nimissä.

Euroopan keskuspankkijärjestelmän EKPJ:n rahaelvytys ostamalla yli 1 500 miljardilla eurolla julkisia velkakirjoja on johtanut siihen, että sillä on jo yli 15 prosenttia jäsenmaiden julkisista veloista. Näin on toteutettu kiertoteitse perussopimusten vastaista euromai-

den yhteistä velanottoa lähes nollakorolla, mitä aiemmin ajettiin eurobondien nimellä. Tästä on päästävä talouskasvun elpymisen myötä eroon.

Arvoisa puhemies! Saksan liittokansleri Angela Merkelin lausunto, että Euroopan on puolustuksessaan pärjättävä enemmän omillaan, osui oikeaan. Ulko- ja turvallisuuspoliittinen toimintaympäristömme on keskellä muutoksia. Maailmalla ja lähialueillamme on meneillään vakavia konflikteja, ja uusia uhkakuvia piirtyy taivaanrantaan. EU:n lähinaapuri Turkki sotii EU:n arvoja ja jäsenyyskriteerejä vastaan. Kriisialueilta suuntautuva hallitsematon muuttoliike ja EU-maiden sisällä ääriliikkeet ja terrorismin uhka lisääntyvät. Tällaisessa tilanteessa kansainvälisen yhteistyön tuoma puolustuksellinen lisäarvo on selviö. Emme kuitenkaan esitä yhteistä puolustusunionia kuten Euroopan parlamentti kevään julkilausumassaan. Sen sijaan muun muassa suunnittelussa ja puolustusvälinehankinnoissa on syytä lisätä yhteistyötä nykyisten perussopimusten puitteissa. Suomen on edelleen pyrittävä luomaan rauhaa ja liennytystä, kun eri maat uudistavat asevoimiaan ja vastakkainasettelu uhkaa kärjistyä.

Arvoisa puhemies! Komissio perustelee kaiken politiikan syventämisen välttämättömyyttä lupausten, odotusten ja tulosten ristiriidalla. Liittovaltiokehityksen ajajat ovat ensin vuosikausia antaneet ymmärtää, että unioni kykenisi toimimaan kuin valtio. On luotu odotuksia, joita ei pystytä täyttämään, ja sitten vaaditaan unionia muuttumaan yhä enemmän liittovaltiomaisemmaksi. Kristillisdemokraatit torjuvat suunnitelmat liittovaltiokehityksestä. On toimittava nykyisten perussopimusten puitteissa ja haettava yhteistyöstä jäsenvaltioille hyötyä niin talouden kuin turvallisuudenkin saralla. On keskityttävä sisämarkkinoiden vapauttamiseen reilulle kilpailulle suuntana terve markkinatalous ja yhdistettävä voimia kaikkia hyödyttävissä hankkeissa.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sen jälkeen pääministeri Sipilä, 3 minuuttia, ja sitten menemme debattiin.

15.33 **Pääministeri Juha Sipilä:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitoksia hyvistä, ajatuksia herättäneistä puheenvuoroista. Ihan muutama huomio tähän debatin alkuun:

Ensinnäkin jos tuo uutinen, joka juuri tuli kännyköihimme tästä USA:n irtaantumisesta ilmastosopimuksesta, pitää paikkansa, niin se on kyllä iso takaisku. Meidän täytyy sitten löytää siihen kumppaneita, että tämä työ ei saa pysähtyä, ja se tulee olemaan meidän hallituksen ja Suomen toimien kärjessä niin Arktisessa neuvostossa kuin tuolla EU-ympyröissä.

Edustaja Urpilainen nosti hyvin tämän rauhantyön, rauhanvälityksen merkityksen. Muistutan, että UTP-selonteossa nostimme sen yhdeksi kehittämis- ja kärkihankkeeksi ja painopistealueeksi — rauhantyö, rauhanvälitys, uskontojen välinen dialogi. Tässä haluamme mennä eteenpäin, ja tätä itsekin pidän kaikissa kahdenvälisissä keskusteluissa aina esillä. Tärkeä asia.

Sitten tästä EU:n tulevaisuusprosessista ja prosessikaaviosta — niitä kyllä tarvitaan kaikissa asioissa — ensinnäkin se, mitä tällä keskitien unionilla tarkoitetaan: Minusta tässä Bratislava-prosessissa, mikä oli tämän Rooman julistuksen alla, ensinnäkin me Suomena vaikutimme hyvin aktiivisesti siihen, minkälaisen vision me saamme aikaiseksi, ja tämä Rooman julistus vastaa erittäin hyvin meidän näkemyksiämme siitä. Keskustelua käytiin tästä monitahtisuudesta erityisesti, ja hyvä esimerkki tästä monitahtisuudesta on puolustusyhteistyö, jota Suomella on ollut pitkän aikavälin tavoitteena syventää. Sinne tuli hyvin

mainituksi keskittyminen olennaiseen, tehokas toimeenpano, sääntöjen noudattaminen — ja sitten jos mennään eritahtisesti, sen täytyy olla avointa kaikille.

Edustaja Vanhanen nosti esille tämän keskinäisen avunannon velvoitteen, ja UaV:n mietinnössä vuodelta 2008 sanotaan hyvin selkeästi: "Ulkoasiainvaliokunnan näkemyksen mukaan on selvää, että tällaisessa liitossa hyökkäys yhtä jäsenvaltiota kohtaan merkitsisi muiden apuuntuloa monin keinoin, mukaan lukien sotilaalliset toimet. Valiokunta on myös aiemmissa vaiheissa korostanut, että olisi epäjohdonmukaista, jos puolustusta ei koskisi samanlainen solidaarisuuden henki kuin kaikkea muutakin unionin toimintaa." [Puhemies koputtaa] Näin siis 2008 mietinnössä. — Jaha, aika loppui.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt on mahdollisuus V-painiketta painaen pyytää vastauspuheenvuoroja, ja ne aloittaa edustaja Vanhanen.

15.37 **Matti Vanhanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kokouksen aikana tullut uutistieto siitä, että Yhdysvallat irtisanoutuu Pariisin ilmastosopimuksesta, on kyllä äärimmäisen vakava tappio itse ilmastotyölle, jonka täytyy jatkua, ja aivan niin kuin pääministeri heti totesi, tämä ei romuta Pariisin ilmastosopimusta. Mutta tämän toinen sivuvaikutus on se, että jos maailman monella tapaa vahvimmaksi valtioksi todettu valtio irtautuu pitkään neuvotellusta sopimuksesta, johon on laitettu valtavasti poliittista pääomaa vuosien ja vuosien aikana, niin se on samalla lupalappu monille irrottautua mitä erilaisimmista sopimuksista. Tämä on toinen äärimmäisen haitallinen seuraus tästä. Kyllä tämä oikeastaan niin kuin uutena asetelmana vain vahvistaa sen, minkä hallitus sekä pääministerin että ulkoministerin puheenvuoroissa tässä esittelyvaiheessa totesi: tämä tuo myös unionille [Puhemies koputtaa] uuden tilanteen. Me joudumme hakemaan yhteistyökumppaneita muualta, joudumme kiinnittämään [Puhemies koputtaa] aikaisempaa paljon, paljon enemmän huomiota tähän unionin ulkoiseen ulottuvuuteen.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pidämme siis 1 minuutin vastauspuheenvuoroja.

15.38 **Tiina Elovaara ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli hyvä, että pääministeri otti heti tuoreeltaan kantaa tähän uutiseen, joka medioissa nyt näkyy: Yhdysvaltojen irtaantuminen Pariisin ilmastosopimuksesta on mahdollista. Olisin kysynyt ulkoministeriltä tässä yhteydessä: Voiko Suomi tehdä asialle jotain muun muassa tämän Arktisen neuvoston puheenjohtajuuden kautta? Voimmeko pitää Yhdysvallat mukana kelkassa ja keskusteluyhteyden? Olemme olleet taitavia ja pragmaattisia keskustelijoita Venäjän suuntaan, ehkä tämä onnistuu myös Yhdysvaltojen kanssa tässä muuttuneessa tilanteessa.

15.39 **Alexander Stubb kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Presidentti Koivisto sanoi muistelmissaan: "Turvallisuuspoliittiset syyt olivat mielestäni se näkökohta, joka kaikkein voimakkaimmin puhui siihen suuntaan, että meidän piti Euroopan yhteisöön liittyä." Eli turvallisuussyyt.

Viime viikkojen aikana eurooppaministeri Sampo Terho on väläyttänyt ajatusta kansanäänestyksestä Suomen EU-jäsenyydestä. [Pertti Salolainen: Typerää!] Koska Suomi ei ole Naton jäsen ja koska Suomi on Euroopan unionin jäsen ja saa sitä kautta turvaa, voiko pääministeri vakuuttaa, että tämä hallitus ei, tai toivon mukaan myöskään tulevat hallitukset eivät, [Paavo Arhinmäki: Sitä ei kyllä pääministeri voi vakuuttaa!] väläyttele ajatusta

Suomen EU-jäsenyyden kansanäänestyksestä? Ja voisiko eurooppaministeri Sampo Terho myös selventää omaa lausuntoaan?

15.40 **Jutta Urpilainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Epävarmuus on käsin kosketeltavissa, ja siitä kertoo myöskin tuo juuri tullut uutinen Yhdysvalloista. On juuri näin, niin kuin täällä aikaisemmin todettiin, että Yhdysvaltojen irtautuminen Pariisin ilmastosopimuksesta tulee lisäämään epäluottamusta kansainvälisessä yhteisössä. Nyt on tärkeää, että Euroopan unioni ottaa aktiivisen roolin ja vahvemman roolin monenkeskisen yhteistyön puolustamisessa, ja pidän tärkeänä myöskin sitä, että Euroopan unioni toimii aktiivisesti sen puolesta, että jäljelle jäävät maat pystyvät myöskin Pariisin ilmastosopimusta toteuttamaan.

Arvoisa puhemies! Liittyen Euroopan unionin tulevaisuuteen pääministeri luetteli ansiokkaasti erilaisia osa-alueita, joista Euroopan unionin piirissä käydään tulevaisuuskeskustelua, komissio työstää erilaisia esityksiä, mutta minulle jäi hieman epäselväksi, mitä Suomi haluaa Euroopan unionin tulevaisuudelta. Emme kai lähde siitä, että odotamme Saksalta ja Ranskalta esitystä, johon sitten reagoimme — eikö meidän pitäisi olla aloitteellinen ja tuoda omia näkemyksiä siitä, [Puhemies koputtaa] mikä on se tulevaisuuden Euroopan unioni tilanteessa, jossa Britannia lähtee?

15.41 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU:n arvot — ihmisoikeuksien kunnioittaminen, oikeusvaltio, tasa-arvo ja demokratia — ovat sellaisia, joista pitää pitää tiukasti kiinni. Niitä on haastettu myös EU:n sisältä. EU:n jäsenmaat Puola ja Unkari ovat todella pitkään menneet huolestuttavaan suuntaan ihmisoikeuksien, sananvapauden ja lehdistönvapauden suhteen, ja tätä kehitystä EU on katsonut pitkään sormien läpi, mutta vihdoin näyttää siltä, että tähän puututtaisiin. Nämä arvot ovat Suomelle äärimmäisen tärkeitä. Ihmisoikeudet ja oikeusvaltiokehitys ovat ulkopolitiikkamme kulmakiviä, ja sen takia Suomen täytyy olla aktiivinen huolehtiessaan siitä, että myös EU:ssa näistä periaatteista pidetään kiinni. Voisiko Suomi ajaa sitä, että EU:ssa näiden arvojen rikkomisesta olisi joitakin seurauksia, esimerkiksi EU-tuen vähentämistä, [Puhemies koputtaa] jos valtiot eivät ole valmiit näihin sitoutumaan?

15.42 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tieto USA:n päätöksestä irtautua Pariisin ilmastosopimuksesta on ehdottomasti päivän pahin uutinen. Vaikka USA irtautuisi Pariisin ilmastosopimuksesta, niin se ei anna meille nyt yhtään lupaa löysätä ilmastotalkoista, vaan nimenomaan nyt Suomen ja Euroopan pitää olla globaali johtaja ilmastonmuutoksen torjumisessa.

Arvoisa puhemies! Pohjoismaat ovat Suomelle monella tapaa keskeinen viiteryhmä ja yhteistyön areena. Meillä Pohjoismaissa on ymmärretty, että tasa-arvoinen yhteiskunta sekä aktiivinen ja aloitteellinen kansainvälinen yhteistyö edistävät rauhaa. Pohjoismaissa on panostettu asevarustelun sijaan ihmisiin, minkä ansiosta Pohjoismaista on muodostunut eräänlainen turvallisuusyhteisö. Vasemmiston mielestä tätä yhteisöä tulee vahvistaa lisäämällä Pohjoismaiden talous-, turvallisuus- ja ulkopoliittista yhteistyötä. Mutta haluaisin kysyä hallituksen ministereiltä: mitä konkreettisia avauksia Suomi voisi tehdä pohjoismaisen yhteistyön vahvistamiseksi ja edistämiseksi?

15.43 **Stefan Wallin r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkopolitiikka on myös diplomatiaa, ja diplomatia vaatii resursseja, näkyvyyttä ja läsnäoloa. Ulkoasiainvaliokunta on säännöllisesti kiinnittänyt huomiota Suomen edustustoverkon kehitykseen, ja näin se teki myöskin viime viikolla, kun yksimielisesti hyväksyi lausunnon hallituksen vuoden 2016 toimintakertomukseen. Tässä lausunnossaan ulkoasiainvaliokunta toteaa, että edustustoverkko on suhteellisen kattava mutta miehitykseltään varsin ohut, koska noin puolet meidän edustustoistamme toimii enintään kahden diplomaatin voimin. Hallituksen linjauksen mukaan edustustoja ei tällä vaalikaudella suljeta. Tämä on hyvä asia, mutta tämä ei riitä, koska nykyisellä minimitasolla on hyvinkin vaikea näissä lähetystöissä sopeutua vaikkapa yllättäviin tilanteisiin, saati sitten avata uusia lähetystöjä. Minkälaisia ajatuksia ulkoasiainvaliokunnan yksimielinen mietintö tältä osin, herra ulkoministeri, herättää?

15.45 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa toteutuu se lainaus, minkä Kianderilta tuossa alussa lausuin. Elikkä meidän on paljon helpompaa täällä näköjään puhua turvallisuudesta kuin EU:n integraatiosta ja sen syventymisestä ja erityisesti siitä, mikä on Suomen linja, mihin suuntaan Suomi haluaa. Olisinkin halunnut kysyä niin pääministeriltä kuin ulkoministeriltä: Minkälaisia näkemyksiä teillä on esimerkiksi siihen, että EU:n yhteinen budjetti mahdollisesti on kasvamassa, kannattaako Suomi sen lisäämistä? Millä tavalla suhtaudumme tuleviin rahoituskehysneuvotteluihin, mitkä ovat meidän painopisteitämme siellä? Entä nämä erilaiset yhteisvastuulliset tulonsiirtomekanismit? Eritahtisuus ja määräenemmistöpäätöksenteon lisääminen väistämättä tarkoittavat sitä, että syntyy tämä niin sanottu halukkaampien maitten koalitio, joka lähtee viemään sitten näitä asioita eteenpäin. Aikooko Suomi olla siinä mukana vaiko ei? Meillä on todella suuria, isoja kysymyksiä. On paljon keskustelua ja asiakirjoja, mutta Suomen linjaukset ovat tällä hetkellä varsin epäselviä.

15.46 **Antti Kaikkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Saksan liittokansleri Angela Merkel äskettäin käytti puheenvuoron siihen tapaan, että Euroopan pitää entistä vahvemmin seisoa omilla jaloillaan, ja viittasi siihen, että välttämättä Yhdysvaltain ja Britannian apuun ei vanhaan tapaan voi luottaa. Yhdyttekö te tähän arvioon vai näettekö tilanteen toisella tavalla, ja miltä tässä valossa näyttävät Suomen ja Yhdysvaltain ja toisaalta Suomen ja Ison-Britannian kahdenväliset yhteistyökuviot, jotka ovat kuitenkin aika hyvällä tolalla olleet? Onko niitä mahdollista ja tarkoitus edelleen syventää?

Ja vielä, arvoisa puhemies, yksi kysymys: Tässä on ollut ajatuksia, että Suomen Arktisen neuvoston puheenjohtajuuden yhteydessä voisi olla kenties huippukokous, jossa olisivat Yhdysvaltain johtaja Trump ja Venäjän johtaja Putin paikalla, ja EU:n täytyy olla siinä myös. Onko tämä kala edelleen havittelussa, vai voidaanko se unohtaa epärealistisena hankkeena? Miltä tämä näyttää?

15.47 **Ilkka Kanerva kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti sotilaallinen turvallisuus on hyvin tärkeää, ja ymmärrän hyvin perusteet nostaa sotilasmenojen osuus 2 prosenttiin. Mutta sen turvallisuushaasteen edessä, josta nyt keskustelemme, se ei riitä. Pitää olla ehkäpä 3 prosentin taso — 3 prosentin taso, jossa ovat mukana kehitysyhteistyömäärärahat, humanitäärinen apu, ulkoasiainhallinnon resurssit, kriisinhallintamenot ja niin edelleen, joilla menoilla yhteensä tullaan laajan turvallisuuskäsityksen konseptissa kyllä 3 prosentin tasolle. Tämä taso pitäisi saavuttaa, 2 prosentin taso sotilasmenois-

sa, ilman että näistä toisen sektorin, laajan turvallisuuden, menoista lähdetään säästämään. Me tarvitsemme molempia toimenpiteitä näiden laajojen turvallisuuskysymysten hoitamiseksi.

Ja toinen kysymys lyhyesti, puhemies: Ennen kuin sanotaan Yhdysvalloista mitään, pitää katsoa, onko tuo päätös pitävä yksin presidentin tekemänä vai onko USA:n hallinnolla, kongressilla ja senaatilla, myöskin oma sanansa sanottavana.

15.48 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä kertaa täytyy kyllä antaa pääministeri Sipilälle tunnustusta tästä hallituksen linjanvedosta. Se oli kuitenkin kohtuullisen tasapainoinen, myös sen Euroopan unionia koskeva osa. Myönteinen suhtautuminen yhteistyön kehittämiseen on tärkeää ja noteerattavaa. Sanon tämän, kun tiedän, että hallituksen sisällä nämä asiat eivät välttämättä ole ihan helppoja.

Päivän isoin uutinen on kuitenkin ilmoitus siitä, että Yhdysvallat jättää Pariisin ilmastosopimuksen. Se on iso taloudellinen, se on iso poliittinen asia, ja se johtaa tähän johtopäätökseen, että Euroopan pitää seistä omilla jaloillaan ja pystyä huolehtimaan myös itse omista asioistaan. Tältä kannalta katsoen pidän valitettavana, että hallituksen riveistä käytetään puheenvuoroja Suomen EU-erosta. Se ei luo Suomelle uskottavaa kuvaa, ja toivon, että tässä istuntosalissa nämä puheenvuorot voitaisiin nyt kuitata niin, että niitä emme tule saamaan lisää.

15.49 **Simon Elo ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään oli uutisissa, että EU-komissio väläyttää ajatusta euroalueen yhteisistä velkakirjoista ja investointien yhteisrahoituksesta. Ideaa esitetään ratkaisuna yhteisvaluutta-alueen viimeistelemiseen. Komissio kutsuu velkakirjaa nimellä "eurooppalainen riskitön velkakirja". Aiemmin puhuttiin kuitenkin eurobondeista. Tietysti voi sanoa, että riskitöntä velkaa tuskin on olemassa, ja olisi vastuutonta väittää, että komission idea ei lisäisi yhteisvastuuta. On täysin oikein ja perussuomalaisten linjan mukaista, että hallitusohjelmassa torjutaan velkojen yhteisvastuun lisääminen. Kysynkin arvoisalta pääministeriltä vahvistusta tälle linjalle tässä eduskuntakeskustelussa — että Suomi pitää tämän linjansa tällaisista komission esityksistä huolimatta.

15.50 **Ville Niinistö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos tämä tieto Yhdysvaltain vetäytymisestä tosiaan pitää paikkansa, niin se on ilmastonmuutoksen torjunnalle iso tappio. Nyt on tärkeää, että Euroopan unioni ja muut maanosat ja isot maat, niin kuin Kiina, osoittavat, että ilmastotavoitteista pidetään kiinni ja niitä myös nostetaan.

Haluan myös nostaa esille sen, että Suomen ja Euroopan unionin omat tavoitteet päästövähennyksissä vuodelle 2030 eivät vastaa Pariisissa asetettua tavoitetta pitää ilmaston lämpeneminen selvästi alle 2 asteen, jopa tavoitella 1,5 asteen lämpenemistä. Uudet tiedot kertovat siitä, että tämä 1,5 asteen lämpeneminen olisi totta jo seuraavan kymmenen vuoden kuluessa, ja esimerkiksi arktinen jää sulaa nopeaa vauhtia ja vaikuttaa Suomen ilmasto- ja sääolosuhteisiin merkittävästi. Suomen oma ilmasto- ja energiastrategia, jonka enemmistö eduskunnassa vastoin vihreiden kantaa nyt hyväksyi, ei itse asiassa vähennä Suomen nettopäästöjä vuoteen 2030 mennessä ollenkaan, koska lisääntyneet hakkuut vähentävät hiilinieluja saman verran kuin päästöt vähenevät, verrattuna siihen, että hakkuita ei lisättäisi. Miten on, pääministeri, onko Suomi nyt valmis kiristämään päästövähennystoimia tässä tilanteessa, jotta me osoittaisimme edes hitusen johtajuutta?

15.51 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Brexit ja EU:n toimintaympäristön muutos olisivat ansainneet ihan oman keskustelunsa, nyt tässä menee monta keskustelua sekaisin. Keskityn vain siihen, että meidän pitäisi miettiä niitä syitä, mitä oli brexitin takana ja sen takana, että EU:hun suhtaudutaan entistä kriittisemmin.

Laaja työttömyys, näköalattomuus tulevaisuudesta: Globalisaation häviäjät eivät koe, että kukaan politiikassa puolustaa heitä. He kokevat, että Euroopan unionin politiikka vie väärään suuntaan tavallisten suomalaisten, tavallisten brittiläisten, tavallisten ranskalaisten elämässä. Tämä on suuri haaste niin kaikille kansallisille hallituksille kuin myös Euroopan unionille näyttää oma paikkansa ja tarttua tähän suurimpaan pelkoon, mikä ihmisillä on. Se on myös iso sisäisen turvallisuuden kysymys, ei päästetä tilannetta siihen, että ihmisiä syrjäytetään. Tämän edestä EU:n pitää tehdä politiikkaa, ja tämän pitäisi olla myös Suomen EU-politiikan kärjessä, kuten kotimaisen politiikan [Puhemies koputtaa] kärjessä.

15.53 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Det är djupt tragiskt om nyheten om att USA nu drar sig från Parisavtalet håller streck. Det berör hela mänskligheten och det är också så att det nu är viktigt att Finland tillsammans med de övriga nordiska länderna, tillsammans med EU, är aktiv på den här arenan och försöker se till att man kommer framåt. Det gäller oss alla, inte bara oss här i Finland inte i Norden, det gäller hela jordklotet.

Arvoisa puhemies! Pääministeri, teillä oli eilen ja toissa päivänä tapaaminen Pohjoismaitten pääministereitten kanssa, ja ainakin uutisten kautta välittyi hienoja kuvia ja sai sen tunteen, että siellä on ollut hyvä meininki ja niin edelleen. Olisi ollut mielenkiintoista vähän kuulla, mistä siellä teidän epävirallisissa keskusteluissanne keskusteltiin. Keskusteltiinko syventyvästä pohjoismaisesta puolustusyhteistyöstä, ylipäänsä siitä, miten pystytään syventämään pohjoismaista yhteistyötä, ja keskusteltiinko mahdollisesti siitä, mitä tehdään, jos USA vetäytyy ilmastosopimuksesta?

15.54 **Seppo Kääriäinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Murros ja epävakaus ovat täällä paljon käytettyjä sanoja. Miten tästä? Omat asiat reilassa, lähiympäristöön vakautta, sikäli kuin voidaan siihen vaikuttaa, hyvät naapuruudet, siihen voidaan vaikuttaa. EU:n toimintakykyyn ja yhtenäisyyteen voidaan vaikuttaa — EU:llahan on merkitystä, silloin kun se on toimintakykyinen, myös turvallisuusyhteisön näkökulmasta. Ja sitten tärkeä pointti on se, että me ponnistelemme vahvasti kansainvälisten sääntöjen ja kansainvälisen oikeuden vahvistamisen puolesta.

Varsinainen kysymykseni liittyy tähän Yhdysvalloista kenties tulleeseen uutiseen: onko se totta vai ei, ja mitä se oikein tarkoittaa. Ilmastonmuutos on joka tapauksessa vakavin mahdollinen uhka kaikille maille, kaikille ihmisille täällä maapallolla, joka tapauksessa, ilman Trumpinkin mahdollista uutta ilmoitusta. Aikooko hallitus viimeisimpien tietojen perusteella tähän ilmastonmuutoksen hillintään perehtyä kunnolla ja kenties miettiä uutta aloitteellisuutta Euroopan unionin sisällä?

15.55 **Anne-Mari Virolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Globaalit haasteet ja se, miten monimutkaisiin kysymyksiin pitäisi löytää älykkäitä ratkaisuja, ovat tulleet varsin useassa puheenvuorossa jo esiin. EU:n uudistamisen tarve on aivan il-

meinen, brexitistä johtuen tai brexitistä huolimatta. Maanantaina, kun pidettiin COSAC-konferenssia, komission varapuheenjohtaja Timmermans antoi suuren arvon sille, että parlamenteissa on käyty perustavanlaatuista keskustelua EU:n tulevaisuudesta, ja varsinkin, että valkoinen kirja on ollut näiden keskusteluiden sytykkeenä. EU27-maiden uudistaminen ei todellakaan ole mikään komission harjoitus, vaan sen pohjana on meidän kaikkien jäsenmaiden yhteinen näkemys siitä, mitkä ovat EU:n toimintalinjaukset ja mikä on EU:n rooli kansainvälisessä yhteisössä. Meillä Suomessa eduskunnan rooli on luonnollisesti ratkaiseva. Tällaiset keskustelut, ja varsinkin kun puhutaan eduskunnan ennakollisesta vaikuttamisesta, ovat aivan tärkeitä, varsinkin kun pääministeri omassa puheenvuorossaan viittasi, että Suomi tulee olemaan aktiivinen toimija, aktiivinen vaikuttaja.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän vielä tähän vaiheeseen vastauspuheenvuorot edustajille Ruoho ja Tuppurainen, ja sen jälkeen otamme ministerien vastauspuheenvuoroja ja sitten jatkamme debattia.

15.56 **Veera Ruoho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Trumpin pitäisi ymmärtää, kuten Kiinakin tekee, että Pariisin ilmastosopimuksessa pysyminen on myös taloudellinen etu. Jos se saataisiin hänen tietoisuuteensa, ehkä mieli muuttuisi.

Edustaja Arhinmäki kertoi brexitin suurimmiksi syiksi erilaisia vaihtoehtoja, mutta toteaisin, että jätit mainitsematta nämä maahanmuuttokysymykset. Kuitenkin on tullut aika monessa yhteydessä esiin, että ne olivat ne todelliset syyt, mitkä vaikuttivat siihen, että se brexit pääsi tapahtumaan. Juurikin tavallisen brittiläisen arjessa näkyivät huonon integraation seurauksena tulleet rikollisuus, segregoituminen ja työttömyys.

15.57 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Presidentti Koiviston johdolla Suomi teki 25 vuotta sitten ulko- ja turvallisuuspolitiikassa suuren linjavalinnan, kun haimme EU-jäsenyyttä. Silloin oli aika toimia. Pienet kansakunnat eivät selviä yksin.

Viime vuosina turvallisuusympäristömme on kehittynyt huolestuttavaan suuntaan. Britannian lähtö EU:sta ja Venäjän pyrkimys suurvalta- ja etupiiripolitiikkaan ovat heikentäneet Euroopan vakautta. Euroopan turvallisuuden perustaksi tarvitaan transatlanttisen yhteistyön rinnalle vahvaa EU:n omaa turvallisuusyhteistyötä. Saksan liittokansleri Merkel sanoi asian ääneen: Euroopan on otettava tulevaisuus entistä vakaammin omiin käsiinsä.

Suomi on tehnyt oikeita valintoja olemalla kaikissa EU:n yhteistyön ytimissä. Tällä tiellä on jatkettava. Suomen on oltava aktiivinen, jotta EU:n valuutta-, talous-, turvallisuus- ja ilmastoyhteistyöstä tulee tiivistä ja että se kattaa laajasti puolustuspolitiikan ja mahdollistaa yhteisen puolustuksen. Meidän on pidettävä kiinni siitä, mitä neljännesvuosisata sitten saavutimme. On oltava aloitteellinen, mentävä Saksan ja Ranskan johtamaan yhteistyöhön, [Puhemies koputtaa] tehtävä pohjoismaista yhteistyötä tiedostaen Pohjoismaiden erilaiset lähtökohdat.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten myönnän puheenvuorot pääministerille, ulkoministerille ja eurooppaministerille. — Pääministeri Sipilä, 3 minuuttia.

15.59 **Pääministeri Juha Sipilä:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin edustaja Stubbin ja Heinäluoman kysymykseen kansanäänestyksestä. Tämä hallitus ei tule tuomaan esitystä

kansanäänestyksestä, jossa äänestettäisiin Euroopan unionista eroamisesta. Suomen paikka on Euroopan unionissa, ja omasta puolestani voin sanoa, että en tule olemaan missään roolissa ikinä hallituksessa, joka tuommoisen esityksen toisi. [Eduskunnasta: Hyvä!]

Edustaja Urpilainen, me olemme tehneet yhdessä vision Euroopan unionille. Olemme vaikuttaneet ennakolta siihen visioon. Nyt teemme kaikkemme tuon vision toteuttamiseksi. Ennakkovaikutamme, haemme kumppaneita, käymme keskustelua, käymme keskustelua myös suuren valiokunnan kanssa ja täällä sisäisesti, käymme myös kansalaiskeskustelua Suomessa näistä kysymyksistä.

Edustaja Sarkkinen, tämä sosiaalinen ulottuvuus. Tästä on aika laaja skaala nyt mielipiteitä Euroopan unionin sisällä. Monille se tarkoittaa eri asioita. Se, millä kulmalla Suomi on tätä lähestynyt, on se, että edistämme kaikin tavoin tasa-arvoa, esimerkiksi naisten asemaa työmarkkinoilla ja niin edespäin, mutta emme halua rakentaa sitä kautta uutta tulonsiirtoelementtiä Euroopan unioniin.

Pohjoismaisesta yhteistyöstä kysyi useampikin edustaja, edustaja Henriksson muun muassa. Siellä keskusteltiin Agenda 2030:n toteuttamisesta hyvin konkreettisella tasolla. Puhuimme siellä myöskin ilmastonmuutoksen vastaisesta työstä. Edustaja Niinistö nosti tämän esille ja useampikin teistä. Se on yksi foorumi, jossa voimme tehdä työtä yhdessä, ja haastoimme siellä toisiamme myöskin numeraalisten tavoitteiden kiristämiseen sillä tavalla, että voimme edetä yhdessä nopeammin. Tässä on Pohjoismaidenkin kesken eroavaisuuksia, mutta se yhteneväisyys meillä on, että me kaikki haluamme taistella ilmastonmuutosta vastaan konkreettisin toimin ja yhdessä.

Edustaja Essayah, oikeastaan vastasin kaikkiin kysymyksiinne ensimmäisessä puheenvuorossani.

Mutta palaisin tähän "ytimissä"-keskusteluun. Minua häiritsee tämä vanhanaikainen termi "ytimissä olevat". Se ei mielestäni palvele tämän päivän keskusteluja. Siellä ytimissä ollessa kun tuolla Eurooppa-neuvostossakin kuuntelee sitä, että kun halutaan integraatiossa mennä eteenpäin, niin joillekin se tarkoittaa sitä, että mennään eteenpäin yhteisvastuussa sen vuoksi, että omia uudistuksia ei tarvitsisi tehdä, ne jätetään ikään kuin sen alle. Ja tällaisessa kehityksessä emme halua olla mukana. [Puhemies koputtaa] Mutta me pragmaattisesti mietimme jokaisen asian erikseen, ja toistaiseksi olemme päätyneet jokaisessa erivauhtisen kehityksen osassa siihen, että se on ollut Suomen etu. Mutta näin tullaan toimimaan tästä eteenpäinkin: jokainen asia punnitaan pragmaattisesti erikseen.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ulkoministeri Soini, 3 minuuttia.

16.02 **Ulkoasiainministeri Timo Soini:** Arvoisa herra puhemies! Aloitan tästä USA:sta ja uuden hallinnon linjauksista. Ei tässä nyt mököttäminen auta, vaan nyt täytyy olla yhteyksissä, tehdä yhteistyötä. Vain sillä tavalla mahdollisesti — ja vain sillä tavalla — voidaan USA toivon mukaan palauttaa muun muassa näihin ilmastotalkoisiin. Jos ruvetaan uhoamaan täällä, että nyt tämä asia jotenkin muuten hoidetaan pitkällä tähtäimellä, niin sen päästä ei kyllä hyviä ratkaisuja löydy vaan yhdessä toimien, sitkeästi, uudestaan, hyvillä perusteluilla, paremmilla perusteluilla: tämä on teidän etu, siinä on cleantech-bisnesmahdollisuuksia, siinä on uuden talouden mahdollisuuksia, siinä on kestäviä asioita, hyvää luontoa, puhdasta tulevaisuutta lapsille. Näinpäin tämän täytyy mennä, eikä pidä ruveta mököttämään ja nakkelemaan. Sen minä olen oppinut tässä parin vuoden aikana ulkoministerinä, että semmoinen viskely ei vie mihinkään.

Sitten hyvään täsmäkysymykseen. Edustaja Stefan Wallin, joka on fiksu mies, kysyi edustustoverkosta. Onneksi nykyisen hallinnon aikana ei ole yhtään edustustoa lakkautettu, päinvastoin, nyt Myanmar ja Bogotá korotetaan lähetystötasolle ja São Pauloon tulee konsulipalveluita. Olen mielihyvin edistämässä tätä, mitä viisas ulkoasiainvaliokunta on jo useamman kauden aikana vienyt eteenpäin. Sinne satsattu raha tulee moninkertaisesti takaisin. Se ei välttämättä tule sen ulkoasiainministeriön budjetin kautta, mutta se tulee kauppana, kontakteina, yhteistyönä. Se on järkevää.

Sitten on tämä Britannia. Suosittelen samanlaista lähestymistapaa kuin USA:ta kohtaan. Emme me tästä brexitistä sillä pääse, että nyt kostetaan, nyt on pahaa tahtoa tai jotain muuta. Neuvotellaan, tehdään ratkaisu ja haetaan ratkaisu, koska huonoin mahdollinen ratkaisu on se, että britit lähtevät brexitissä ilman neuvotteluratkaisua. Se on se vaihtoehto, eli haetaan nyt se ratkaisu kiihkottomasti. Ja tilanne on tietenkin vaikea — se on aivan karsea. Mutta olen kyllä edustaja Arhinmäen kanssa, kun vielä saan puheenjohtajana olla hetken, samaa mieltä kerrankin. Kyllä te siinä olitte oikeassa, että tämän brexitin taustalla oli todellisia ihmisten huolia, ja tämä on otettava vakavasti. Näihin on pysyttävä vastaamaan, niin sitten päästään eteenpäin.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Terho, 3 minuuttia.

16.05 **Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho:** Arvoisa puhemies! Aloitan brexitistä ja palaan sitten tähän kansanäänestysasiaan.

Todella on tärkeää se, mitä täällä on aika lailla yhdestä suusta korostettu, että Suomi ja EU27 ei hae minkäänlaista kostoa Isoa-Britanniaa kohtaan, vaan meidän täytyy kunnioittaa tätä kansanäänestyksen tulosta, oli se sitten mieluinen itse kullekin tai ei. Neuvotteluthan brexitin suhteen ollaan EU:n puolelta valmiit käynnistämään käytännössä heti Britannian vaalien jälkeen, ja näin toivottavasti päästään myös tekemään. Kuten tässä ulkoministeri toi esille, neuvottelutulos on tärkeä tavoite, koska vaihtoehto on todella se, että EU:n ja Ison-Britannian välille ei synny erosopimusta, mikä on entistäkin sekavampi vaihtoehto. Nimenomaan brexitin syyt ovat erittäin tärkeä puheenaihe, ja tässä korostan jälleen rakentavaa, järkevää lähestymistä, mikä tarkoittaa itsekriittisyyttä niin EU:n kuin ehkä myös Ison-Britannian puolella.

Tästä kansanäänestysasiasta totean sen, minkä pitäisi luullakseni ollakin itsestäänselvää: Tämä hallitus noudattaa ohjelmaansa. Se on hyvä, ja se torjuu liittovaltion mutta ei lupaa minkäänlaista kansanäänestystä Suomen EU-jäsenyydestä. Sen sijaan tulevia hallituksia ei tietenkään sido tämän hallituksen ohjelma, ja olen kansanäänestyksestä puhuessani puhunut tulevista hallituksista ja vaalikausista. [Susanna Huovisen välihuuto] Kansanvallassa ei ole kiellettyä puhua, mistä aiheesta sitten katsookin kansallisesti merkittäväksi keskustella, ja on vain realismia tunnustaa, että EU on kovin erilainen kuin silloin, kun suomalaiset ensimmäisen ja toistaiseksi viimeisen kerran jäsenyydestä äänestivät. Olemme kokeneet itälaajenemisen, yhteisvaluutan, perustuslain eli Lissabonin sopimuksen, vakausmekanismien tulon, eurooppalaisen ohjausjakson ja paljon muuta. Eli näistä asioista EU on tullut hyvin toisenlaiseksi kuin silloin, kun suomalaiset äänestivät. Ja vaali- ja puolueohjelmissa mikä tahansa puolue voi ottaa sen linjan näihin kysymyksiin, minkä haluaa, aivan samoin kuin kansanäänestykseen. Mutta toistan: tällä hallituksella ohjelmassaan ei ole kansanäänestystä. Perussuomalaiset kuten koko hallitus tietenkin noudattavat hyvää ohjelmaansa.

Kuten pääministeri spekuloi tulevaisuudesta, niin minäkin sanon omasta puolestani: minun tavoitteeni henkilökohtaisesti on tulevaisuudessa olla keskeisessä roolissa sellaisessa hallituksessa, joka toteuttaa Ison-Britannian tyylisen kansanäänestyksen Suomen EU-jäsenyydestä, mutta tämä ei ole Suomen nykyisen hallituksen ohjelmassa. [Välihuutoja]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, keskustelu jatkuu. Tähän debattiin ensimmäisen vastauspuheenvuoron saa edustaja Salolainen.

16.08 **Pertti Salolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä oli kyllä järkyttävää kuultavaa, mitä tässä äsken kuultiin. Jos Suomi ei olisi Euroopan unionin jäsen, mehän olisimme ulkokehällä ja itse asiassa Venäjän etupiirissä, aivan hulttiona, niin että tällaista puhetta ei pitäisi kyllä kuulla Suomesta, joka on niin paljon hyötynyt turvallisuudessa ja muutenkin tästä Euroopan unionista.

No niin, mutta sitten näihin muihin asioihin. Suuri muutos on tapahtunut Yhdysvalloissa, ja se on vaikuttanut koko tähän ulkopoliittiseen ilmapiiriin ja kielteisellä tavalla. Ilmastosopimuksesta nyt kuultiin, mutta myöskin se, että presidentti Trump ei sitoutunut Euroopan puolustamiseen käydessään täällä tapaamassa eurooppalaisia kollegoja ja johtajia. Suomihan on tässä vähän niin kuin hankalassa, skitsofreenisessa asetelmassa. Toisaalta Yhdysvallat on menossa huonompaan suuntaan ja on vääriä kannanottoja, mutta toisaalta Suomen elimellinen etu on se, että meillä on hyvät suhteet Yhdysvaltoihin joka tapauksessa. Me emme voi ajatella [Puhemies koputtaa] Yhdysvaltain suhteita yhden vaalikauden pohjalta.

Ja sitten lopuksi, herra puhemies: Ruotsin puolustusministeri kävi Yhdysvalloissa tapaamassa kollegaansa, ja siellä todettiin näin, Mattiksen suulla: "Ruotsi on ystävä ja liittolainen, ja seisomme Ruotsin rinnalla." [Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Niin, pidämme kiinni tästä minuutin puheenvuoroajasta.

16.10 **Erkki Tuomioja sd** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun suuret ikäluokat tulivat maailmaan, meitä oli 2 miljardia. Nyt meidän ei tarvitse elää Metusalemin ikään nähdäksemme 9 miljardin ihmisen maailman. Emme ole koskaan aikaisemmin olleet tällaisessa maailmassa, jossa ilmastonmuutos, kestämätön kehitys ja joukkotuhoaseet voivat lopettaa kokonaan inhimillisen elämän mahdollisuudet. Ja tällaisessa maailmassa ei ratkaista mitään ongelmia rajoja sulkemalla, ei kyseenalaistamalla oikeusvaltiota, demokratiaa, ihmisoikeuksia eikä millään varustautumisella, vaan me tarvitsemme mahdollisimman laajaa yhteistyötä ja johtajuutta. Ja nyt katseet kohdistuvat nimenomaan Eurooppaan. Kykeneekö Eurooppa ottamaan tämän roolin? Onko Suomi EU:n jäsenenä myös sellainen toimija, joka voisi tässä olla aktiivisena ja aloitteellisena sekä yhteisen turvallisuuden vahvistamiseksi että myöskin globalisaation paremmaksi hallitsemiseksi? Se on hyvä asia, mutta se on myöskin tuottanut lisää eriarvoisuutta, [Puhemies koputtaa] joka uhkaa murentaa näitä saavutuksia.

16.11 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä lähialueiden epävakaus ja terrorismi on kyllä nostanut EU:n turvallisuuspoliittista merkitystä vahvasti, ja se on myös näissä puheenvuoroissa käynyt täällä ilmi. Tämä EU:n puolustusyhtei-

styön kehittäminen on tietysti yksi keskeinen tekijä, missä Suomi on ollut hyvinkin aloitteellinen. Tämän hybridiosaamiskeskuksen perustaminen Suomeen on kyllä vahva yhteinen tahtomme.

Mutta kysyisin teiltä, herra puolustusministeri: Nyt meillä tietysti lainsäädäntöä tässä tehdään, ja kansainvälisen avun antaminen ja vastaanottaminen on yksi osa sitä, mutta kun puhutaan tästä EU:n puolustusyhteistyöstä laajemmin, niin mitkä ovat ne sotilaalliset suorituskyvyt, joita Suomi nimenomaan pystyy tähän tarjoamaan? Ja toisaalta, mitkä ovat niitä osa-alueita, joista näkisitte, että sotilaallisesti voisimme eniten saada hyötyä? Mistä kumppanuuksista tässä EU:n puolustusyhteistyössä meille tulisi parhaat kansalliset hyödyt?

16.12 **Kimmo Kivelä ps** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Ei mikään mahti maailmassa estä ministeriä visioimasta huomispäivää pitemmälle. Ei ole lattea fraasi sanoa "vähemmän EU:ta, mutta parempaa EU:ta". Euroopassa tarvitaan yhteisöä, jossa etsitään pienimpiä yhteisiä nimittäjiä, nimenomaan arvoihin, kulttuuriin ja yhteiseen eurooppalaiseen perintöön liittyen. Tällainen toteutuu parhaiten nimenomaan tunnustamalla eriytyvän EU:n kehityksen tarpeellisuus. Nyt kriisiytyneessä EU:ssa kysytään brexitin äärellä EU:n aikuisuutta, EU:n kypsyyttä: valitseeko se koston linjan suhteessa Englantiin vai rakentavan dialogin linjan?

16.13 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitän pääministeriä siitä, että omassa puheessanne nostitte esille myös talouden. Kysynkin seuraavaksi Trumpin verouudistuksesta, jonka suurin ongelma nähdäkseni on nimenomaan se, että sitä ei ole olemassakaan. On oikeastaan olemassa vain tämmöinen republikaanien oma taustapaperi. Ennalta-arvaamattomuus ja siihen liittyvä epävakaus on iso haaste, joka vaikuttaa talouden kautta myös ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Kysynkin pääministeriltä: mitä Suomi aikoo tehdä yhdessä EU-rintaman kanssa, jotta Yhdysvallat ei irtaudu kansainvälisistä vero-ohjelmista ja käännä selkäänsä vapaalle maailmankaupalle?

Ja toisaalta, mitä tulee euroalueen tilanteeseen: aikooko Suomi kiinnittää huomiota Saksan ylijäämiin samalla tarmokkuudella kuin puhumme eri maiden osalta alijäämistä?

16.14 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin arvostelen perussuomalaisia mutta aivan toisesta näkökulmasta kuin täällä useimmat. Nimittäin arvostelen heitä nimenomaan EU-kritiikin puutteesta, kun kahteen vuoteen en ole semmoista havainnut täällä salissa.

Huolestuneena seurasin myös sitä, että ainakin siltä osin kuin puhutaan Euroopan unionin militarisoinnista, vihreät ja perussuomalaiset lähestyvät hyvää vauhtia toisiaan. Jos ajatellaan, minkälaista aikaa Euroopassa elämme — massatyöttömyyttä, talouskriisiä, joka kytee yhä pinnan alla, pakolaiskysymystä — niin juuriko sotateollisen kompleksin rakentaminen on se liima, joka pitää Euroopan unionin ja Euroopan yhdessä? Tätä minä ihmettelen suuresti, ja tämänkaltaisen liittovaltiokehityksen hyväksyvät aivan samalla lailla vihreät kuin perussuomalaisetkin.

Vielä Lissabonin sopimuksesta, kun siltä kohtaa moni näyttää vetävän mutkat suoriksi: sen henki on nimenomaan, että siinä otetaan kansallinen liikkumavara huomioon ja apua antava maa päättää kaikissa tilanteissa, [Puhemies koputtaa] mitä apua ja milloin annetaan.

16.15 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun on kyllä hyvin vaikea yhtyä niihin arvioihin, jotka väittävät, että Suomen kansainvälinen asema on jollain tavalla vahvistunut tämän hallituskauden aikana. Ehkä tänään, kun kuulimme, että meidän eurooppaministerimme itse asiassa haaveilee siitä, että EU hajoaa ja että Suomi irtoaa EU:sta, tuntui kyllä hyvin vaikealta ajatella, miten hallitus voi tehdä menestyvää EU-politiikkaa tai ulkopolitiikkaa yleensä. Ehkä sen sitten ymmärtää, että meidän kuviomme myöskään EU:ssa ei ole kovin vahva, täysin päinvastoin kuin perinteisesti on ollut. Minä näen tämän kyllä aika isona ongelmana. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Ihan siitä huolimatta, onko viisasta vai tyhmää haaveilla oppositiosta, se on kuitenkin eri asia, että toimii juuri eurooppaministerinä tässä hallituksessa, ja pääministeri on antanut juuri tälle puolueelle sekä ulkoministerin että eurooppaministerin paikan. Tästä olisi varmasti kyllä tarpeen keskustella. Haluan kuitenkin kiittää pääministeriä siitä, että he yhdessä muiden pohjoismaalaisten pääministerien kanssa pohtivat tulevaisuutta. [Puhemies koputtaa] Toivoisinkin enemmän tällaisia aloitteita, että haluamme enemmän Pohjolaa EU:hun.

16.17 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olin erinomaisen tyytyväinen kuullessani pääministerin omassa puheenvuorossaan sanovan: "EU-jäsenyys on Suomelle keskeinen turvallisuuspoliittinen ratkaisu" — keskeinen. Sitä taustaa vasten ministeri Terhon puheenvuoron peilaus ei oikein toimi, tulee tunne, että hallituksella on kaksi Eurooppa-poliittista linjaa. Toivottavasti linja selkenee ja rivit ammutaan suoriksi.

EU on tiivistämässä puolustusyhteistyötään, ja EU-komissiolta on tulossa linjauksia puolustusyhteistyön kehittämiseen. Arvoisa pääministeri, mainitsitte pysyvän rakenteellisen yhteistyön ja tähän liittyen muutamia esimerkkejä. Listasta jäi kuitenkin puuttumaan puolustusrahastot ja mahdolliset yhteishankinnat. Onko EU:lta saatavissa vipuvoimaa meidän oman puolustuksemme miljardihankintojen rahoittamiseen? Onko hallitus tässä asiassa aktiivinen?

16.18 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Turvallisuuspoliittinen tilanne on muuttunut nopeasti ja yllättäenkin. On uudenlaisia uhkia, kyberterrorismi, mutta myöskään perinteisen sodankäynnin uhka ei ole poistunut maailmasta. Meidän tulee elää vahvasti ajassa, ja lainsäädännön täytyy olla ajan tasalla. Täytyy antaa kiitosta hallitukselle, että lainsäädäntöä on vihdoin ryhdytty päivittämään määrätietoisesti. Kansainvälisen avunannon vastaanottaminen ja avun antaminen on nyt saatettu ajan tasalle, kuten myös joukkojen nopeutta on tehostettu puolustusministeri Niinistön johdolla.

Tärkeää on myös se, että on riittävät resurssit, ja tässä tärkeässä roolissa ovat tietysti määrärahat mutta myös yhteistyö, mitä tarvitaan erityisesti esimerkiksi terrorismin kitkennässä. Kysyisin tämän tiedustelulainsäädännön aikataulusta: millä tavalla se eduskunnassa on tarkoitus saada maaliin?

16.19 **Markku Pakkanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä brexit-keskustelu on noussut monessa puheenvuorossa esille, ja siinä on minusta pyrittävä siihen, että nimenomaan neuvottelujen kautta saadaan syntymään se tasapaino Britannian ja EU:n välille. Siinä erosopimuksessa on toki tärkeää turvata kansalaisten turvallisuus, mutta muutama kysymys: Suomi menettää tämän Britannian lähdön mukana tärkeän liittolaisen vapaakaupan ja vähemmän sääntelyn edistämisessä, ja meidän on haettava uusia

kumppaneita tähän koalitioon. Mistä niitä löytyy, keitä he mahdollisesti ovat? Ja onko EU:ssa yleensä meille uusia kumppaneita tässä kysymyksessä?

Sitten vielä yhtenä asiana: Unionin jäsenyyden on oltava aina kannattavampaa kuin ratkaisu siirtyä ulkopuolelle. Onko tämä periaate nyt asetettu vähän kyseenalaiseksi, kun Britannia on lähdössä ulkopuolelle?

16.20 **Vesa-Matti Saarakkala ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä on keskustelussa ollut esillä EU:n eteneminen eritahtisesti tässä tulevaisuuden kehityksessä eli se, että toiset jäsenmaat syventäisivät yhteistyötä ja toiset jättäytyisivät sitten ulkokehälle. Aika usein kuulee, että Suomi haluaa olla mukana kaikissa EU:n ytimissä, mikä toki on vähän kulunut klisee, mutta kuitenkin, näinhän se on tähän asti ollut. Sitten toisaalta meillä hallitusohjelmassa on kirjaus, että "yhteisömenetelmä on keino taata unionin vakaus ja tasapuolinen toiminta sekä demokratian toteutuminen EU-politiikassa". Ja toinen lainaus: "Unionia on uudistettava, ja sen toimintaa on parannettava, mutta hallitus ei pidä perussopimusten muuttamista nyt ajankohtaisena." Samoin emme halua syventää tätä taloudellista yhteisvastuuta. Jos näihin tehdään muutoksia, kyllä EU-kansanäänestys silloin on aivan ajankohtainen. Ja myös keskusta on eurovaaliohjelmassaan 2014 todennut, että keskusta ei hyväksy liittovaltiokehitystä. [Puhemies koputtaa] Ei tässä nyt niin eri linjoilla olla kuin annetaan ymmärtää.

16.21 **Jutta Urpilainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Terhon puheenvuoro oli kyllä täysin ainutlaatuinen. [Hälinää] Ministeri on instituutio, ministeri edustaa valtiota, ja tällaiset puheet, joissa jossitellaan eroa Suomen Euroopan unionin jäsenyydestä tai siitä kansanäänestyksen järjestämisestä, heikentävät Suomen kansainvälistä asemaa ja heikentävät myöskin meidän uskottavuuttamme. [Eduskunnasta: Juuri näin!] Ymmärrän sen, että on paineet käydä puheenjohtajakamppailua, mutta sitä ei pitäisi tehdä Suomen kansainvälisen maineen kustannuksella. [Välihuutoja] Näin ollen minä todellakin toivon, että pääministeri voisi käydä jonkinlaisen kehityskeskustelun tuoreen ministerin kanssa siitä, mitä tuossa asemassa aidosti voi tehdä ja millä puheilla myöskin vaikeutetaan ja heikennetään Suomen asemaa.

Mitä tulee sitten, arvoisa puhemies, näihin brexit-neuvotteluihin, niin totta kai ne tulee käydä asiallisesti eikä uhitellen, mutta selvää on myöskin se, että jäsenyyteen kuuluu oikeudet ja velvollisuudet. Eli ei voida ajatella myöskään niin, että Britannia tulee saamaan ikään kuin rusinat pullasta. Jos he jättävät Euroopan unionin, siitä myöskin seuraa heille tiettyjä seuraamuksia.

16.22 **Alexander Stubb kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Voin vain yhtyä edustaja Urpilaisen ensimmäisen osion vastaukseen.

Puhuin itse tuossa alussa ministerin vapaudesta. Ehkä kansanedustajana pystyy vähän vapaammin myös tuolta puhumaan, mutta pidän tämäntyyppisiä puheita ihan suoraan sanoen eräänlaisena turvallisuusriskinä. Se, että ruvetaan spekuloimaan Suomen erolla Euroopan unionista tällaisessa kansainvälisessä tilanteessa, kun Suomi ei ole Naton jäsen, on kerta kaikkiaan edesvastuutonta istuvalta ministeriltä, ja todella toivon, että tämäntyyppisiä puheenvuoroja tuolta aitiosta ei enää kuulla. Ja kiitän pääministeriä siitä, että hän yksiselitteisesti sanoutui irti eurooppaministerinsä puheenvuorosta. Ihan vain tällaisena pienenä perushuomiona: luinpa tuossa Financial Timesia eilen, ja Britannia joutuu tekemään

750 uutta kansainvälistä sopimusta brexitin seurauksena. Mietitäänpä vähän, millaisessa toimintakyvyttömässä tilassa meidän hallintomme olisi, jos edes pohdittaisiin eroa Euroopan unionista. Toivon, että nämä puheet loppuvat.

16.23 **Ville Niinistö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan minäkin yhtyä edustaja Urpilaisen ja edustaja Stubbin hyviin puheenvuoroihin. Näinä aikoina kun Yhdysvaltain rooli maailmassa on muuttumassa ja se ei kanna vastuuta Euroopan maiden turvallisuudesta ja ylipäätään sen suhtautuminen vapaakauppaan, kansainväliseen yhteistyöhön on lievästi sanottuna epävakaa, niin juuri nyt Euroopan unionin rooli meidän arvopohjana niin turvallisuudessa, taloudessa kuin Suomen kansainvälisinä viitekehyksinä vain kasvaa ja meidän on rakennettava sellaista Euroopan unionia, joka vastaa niihin huoliin, joita ihmisillä on eriarvoistumisesta tai globalisaation hedelmien epätasaisesta jakautumisesta. Mutta me emme voi antaa periksi, me emme voi hyväksyä sellaista tilannetta, että Suomen hallituksen sisältä heikennetään Suomen sitoutumista Euroopan unionin kehittämiseen flirttailemalla EU-erolla ja kansanäänestyksellä. Tämä vaikuttaa Euroopan unionin kehittämiseen, kansainväliseen keskusteluun siitä, mihin suuntaan EU:ta voidaan ylipäätään viedä, ja tämä heikentää Suomen asemaa. Toivon, että pääministeri pitää tiukan puhuttelun nyt ministeri Terholle. Ei näin voi jatkua.

16.24 **Lea Mäkipää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen sitä mieltä, että kyllä täällä Suomen eduskunnassa voi nyt vielä keskustella vapaasti, mitä mieltä on tulevista hallitusohjelmista ja mihinkä ollaan menossa. Mutta turvallisuustilanne on heikentynyt, ja en minä ainakaan ole selvää vastausta oikein saanut, mihinkä Suomen eduskunta on tähtäämässä, mihin Euroopassa ollaan menossa.

Ja kyllä yhdyn näihin edustaja Essayahin sanomiin, että onko liittovaltio olemassa muutamien vuosien tai vuosikymmenien päästä. Jos luetaan komission linjauksia, siellä puhutaan syventävästä yhteistyöstä, on sitten kysymys puolustuksen alasta, talousliitosta, rahaunionista ynnä muista. Kyllä meidän olisi hyvä käydä keskustelua eikä vain puhua, että mitä mieltä nyt ollaan Trumpista. Yhdysvaltojen kansa on valinnut Trumpin presidentiksi, ja Britannia on tehnyt omat [Puhemies koputtaa] päätöksensä brexitistä eroamisesta. Eli ei meidän kannata muiden maiden asioista puhua vaan mieltää, mitä me olemme todella tekemässä ja mihin me olemme menossa Euroopassa. Täällä ei kyllä mitään suoria vastauksia [Puhemies koputtaa] olla keltään ministeriltä saatu.

16.26 **Matti Vanhanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä me tiedämme sen, että kaikissa EU-maissa on poliittisia voimia, jotka haluavat irrota EU:sta, se ei ole mikään salaisuus. Tärkeintä on se, että pääministeri, joka johtaa EU-politiikkaa, linjasi sen hyvin selvästi, ja me kukin omien puolueidemme edustajina teemme selväksi sen oman tahtomme, ja se on, että meidän paikkamme on EU:ssa, joka on se väline, jonka kautta me voimme näihin aikamme isoihin haasteisiin vastata. Tämä on äärimmäisen selvä asia, ei saa olla tästä epäselvyyttä.

Tähän liittovaltiokeskusteluun sanon vain sen, että sain olla kahta perussopimusmuutosta neuvottelemassa, perustuslakisopimusta ja Lissabonin sopimusta. Joka ikinen pienikin yksityiskohta, joka oli siirtämässä jäsenvaltioilta valtaa EU:n yhteisötasolle, oli äärimmäisen tarkan kontrollin piirissä. Pidän epärealistisena sitä, että tässä nyt 27 jäsenmaan aika-

na tapahtuisi joku erityinen muutos. Nämä pelottelut siitä, että meillä olisi joku iso liittovaltioliike käynnissä, ovat minusta ylimitoitettuja.

16.27 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy vielä jatkaa tätä peruskeskustelua siitä, millaisia viestejä suomalaiset ja Suomen ministerit maailmalle lähettävät. Me olemme tunnettu kansakuntana siitä, että me pidämme sen, mitä sanomme, ja meidän tekemisiimme voi luottaa. Jos luodaan epävarmuus siitä muille EU-maille tai EU:n ulkopuolelle, onko Suomi tosissaan mukana unionissa vai ei, niin sillä aidosti on vahingollisia seurauksia. Jos henkilö vastaa Suomen EU-politiikasta ja tähän liittyvistä neuvotteluista [Matti Vanhanen: Pääministeri vastaa EU-politiikasta!] muiden jäsenmaiden kanssa ja samanaikaisesti ryhtyy keskustelemaan EU-erosta, niin voi tietysti kysyä, miten muut maat suhtautuvat näihin meidän vaatimuksiimme, ovatko ne todellisia, pääsemmekö toteuttamaan — otetaanko meidän vaatimuksemme vakavasti — meille hyviä kompromisseja? Tämä on siis tärkeä asia puhua halki, ja kaikkien niiden, jotka hallitukseen lähtevät, täytyy sitoutua siihen linjaan, jonka hallitus tekee. Eihän siitä mitään tule, jos täällä jokainen ilmoittaa, että minulla on henkilökohtainen kanta ja se on täysin toinen kuin hallituksen linja.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Sarkkinen ja Wallin, ja sen jälkeen otan ministerien vastauspuheenvuoroja, ja sitten keskustelu jatkuu.

16.28 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU-komissio on ilmoittanut käynnistävänsä työmarkkinaosapuolten kuulemisen tavoitteena nollatuntisopimusten kieltäminen. Tämä hanke on osa komission Euroopan sosiaalisen ulottuvuuden rakentamista. Sosiaalisen ulottuvuuden vahvistamisen esityksiin kuuluu myös perhevapaiden minimitasosta säätäminen. Kysynkin: onko hallitus valmis kannattamaan ja edistämään näitä ihmisten sosiaali- ja työoikeuksia vahvistavia sosiaalisen ulottuvuuden aloitteita?

Vastikään EU teki myös aloitteen yhteisestä yhteisöveropohjasta, jolla tukittaisiin veropohjien vuotoa ja verokilpailua. Suomi kuitenkin suhtautui tähän negatiivisesti, vaikka nimenomaan tällaiset verokilpailun ja verovuotojen estämistä koskevat aloitteet olisivat omiaan ja tarpeellisia EU:n legitimiteetin vahvistamiseksi kansalaisten silmissä ja hyvinvointivaltioiden rahoituspohjien varmistamiseksi Euroopassa.

16.29 **Stefan Wallin r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Urpilaisen ja edustaja Stubbin loistavien puheenvuorojen jälkeen on hyvinkin vähän lisättävää, mutta arvoisa pääministeri, tämä asia on kyllä hyvinkin vakava. Meillä on Eurooppa-asioista vastaava ministeri, joka ilmoittaa tavoitteekseen brexit-tyyppisen kansanäänestyksen ja kyseenalaistaa avoimesti Suomen EU-jäsenyyden. Hän on lisäksi vielä perustellut asiaa sillä, että hän ei ole itse saanut ottaa kantaa EU-jäsenyyteen, koska oli liian nuori vuonna 94, kun järjestettiin kansanäänestys. Tämä on tietysti myöskin hyvinkin arveluttava, huono perustelu. Pääministeri, on äärimmäisen vakava asia, jos syntyy kuva, että hallitus puhuu useammalla suulla tai on useampi EU-linja, mitä tulee perustavaa laatua olevaan kysymykseen Suomen jäsenyydestä. Se, että eurooppaministeri avoimesti vastustaa Suomen EU-jä-

senyyttä, on vähän sama kuin meillä olisi opetusministeri, joka ilmoittaa, että hänen johtotähtensä on lukutaidottomuus. [Välihuutoja]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja nyt annamme puheenvuoron pääministeri Sipilälle, 3 minuuttia. Sen jälkeen sitten eurooppaministeri ja puolustusministeri.

16.31 **Pääministeri Juha Sipilä:** Arvoisa puhemies! Eiköhän tuo vastauksessani tullut selkeäksi, mikä on tämän hallituksen linja suhteessa tähän kansanäänestykseen. Vastaan täällä esiin tulleisiin yksittäisiin kysymyksiin.

Ensinnäkin edustaja Kaikkonen ja edustaja Salolainen viittasivat tähän USA:n viestiin Nato-maille. Se viesti mielestäni on ollut hyvin selkeä pitkän aikaa, eli lähinnä tämän taloudellisen vastuunkannon lisääminen. Mielestäni tämä avaa myöskin tässä puolustusyhteistyössä uusia mahdollisuuksia, kun isot eurooppalaiset maat, joilla on vajetta tähän 2 prosenttiin, voivat nyt investoida osan tästä lisäyksestään Euroopan unionin yhteistyön kautta. Tästä olen keskustellut esimerkiksi Saksan Merkelin kanssa, ja hän mainitsi kyberyhteistyön sellaisena mahdollisuutena, joka ei olisi päällekkäistä Naton toiminnan kanssa, ja se on myöskin Suomen puolustusvoimien ykköseksi nostama yhteistyöhanke. Tämä on hyvä esimerkki siitä.

Sitten edustaja Kaikkonen kysyi tästä arktisesta huippukokouksesta. Jos tilanne on sopiva, niin Suomi on sen järjestämiseen valmis.

Sitten täällä edustaja Elo kysyi tästä yhteisvastuun lisäämisestä. Yhteisvastuun lisääminen ei tule kysymykseen, vaan meidän täytyy saada rakenteemme kuntoon. Se on lähestymistapamme tähän.

Edustaja Virolaiselle jäi vastaamatta: Me käymme hyvää tulevaisuuskeskustelua. Meillä on useampikin ennakointipaperi suuressa valiokunnassa, ja käymme sitä kautta keskustelua näistä komission keskustelupapereista ja sitä kautta EU:n tulevaisuudesta.

Edustaja Aalto viittasi vapaakauppakeskusteluun. On ihan selvä asia, että Suomi tukee kaikkia niitä yhteisiä toimintoja, jotka tähtäävät vapaakaupan lisäämiseen. Uskon, että tässä tilanteessa, jossa rajoja pistetään myöskin kaupassa kiinni, se avaa mahdollisuuksia. Tästä nimenomaan keskustelimme Maltalla Eurooppa-neuvoston yhteydessä, että Euroopan täytyy tarttua siihen mahdollisuuteen kaupan lisäämiseen. Tästä keskusteltiin myöskin Kiinan presidentin Suomen-vierailun yhteydessä. Siihen pitää tarttua.

Edustaja Karille: puolustusrahastot ovat osana puolustusyhteistyön syventymistä, ja Suomi on tukenut sitä.

Edustaja Pakkanen kysyi, löytääkö Suomi kumppaneita tähän aukkoon, jonka Britannian ero aiheuttaa. Kyllä löytää, Pohjoismaat, Alankomaat, Saksa esimerkiksi. Olemme keskustelleet siitä, että meidän tulee ottaa nimenomaan näissä kysymyksissä, kuten sisämarkkinan kehittämisessä, vahvaa roolia.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Eurooppaministeri Terho, 3 minuuttia.

16.34 **Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho:** Arvoisa puhemies! Vastaan vielä näihin epäselvyyksiin, joita tuntui olevan ainakin oppositiolla mutta myös hallituskumppaneilla, ja haluan olla mahdollisimman selkeäsanainen.

Kuten tarkkaavaiset varmaan huomasivat jo ensimmäisestä puheenvuorostani, en ottanut minkäänlaista kantaa itse Suomen EU-jäsenyyteen tai varsinkaan sitä vastaan vaan

kansanäänestyksen järjestämiseen joskus tulevaisuudessa, ei tällä vaalikaudella. Linjaus ei ole puolueellemme uusi, ja se on yleisesti tiedossa yhtä lailla kansallisesti kuin kansainvälisesti. Keskustelu kuuluu kansanvaltaan, enkä tästä oikeudesta luovu missään olosuhteissa, mutta toistan erittäin selvästi: sekä puolueemme että minä henkilökohtaisesti olemme sitoutuneet tähän hallitusohjelmaan. Minä olen itse ollut neuvottelemassa tätä EU-osiota, ja olisihan se merkillistä, jos se ei minulle sitten kelpaisi. Otan siitä muutaman esimerkin: Hallitus arvioi kaikkea EU-sääntelyä kilpailukyvyn, talouskasvun ja työllisyyden näkökulmasta — tämä on juuri järkevää EU-politiikkaa. Suomi tavoittelee nykyistä vähemmän mutta parempaa ja kevyempää sääntelyä — kyllä. Integraatiota ei ole tarpeen syventää kaikilla politiikan aloilla — kyllä. Emua ei tule kehittää sellaisen talouden koordinaation kautta, joka johtaisi yhteisvastuun laajentamiseen — juuri näin. Perussopimusten avaaminen ei ole hallituksen mielestä ajankohtaista — tämä on juuri niin kuin tuleekin EU:hun ja sen nykytilanteeseen suhtautua. Olen täydellisen sitoutunut tähän hallitusohjelmaan, ja tästä ei voi jäädä mitään epäselvyyttä tämän jälkeen.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Puolustusministeri Niinistö, 3 minuuttia.

16.35 **Puolustusministeri Jussi Niinistö:** Arvoisa puhemies! Kun puhumme EU-puolustusyhteistyöstä, kuten edustaja Savola puheenvuorossaan teki, tai EU:n puolustusulottuvuudesta, puhumme itse asiassa enemmän kriisinhallinnasta kuin perinteisestä puolustuksesta. Jatkossakin Suomi rakentaa uskottavan, kansallisen puolustuksensa kovan ytimen kotimaassa, kentällä ja kasarmilla. EU-yhteistyöllä voimme saada lisäarvoa.

Tässä yhteydessä on todettava, että en ymmärrä edustaja Mustajärven puhetta EU:n militarisoinnista, sillä siitä ei ole kyse. Turvallisuusympäristö on muuttunut, ja tähän muutokseen olemme vastaamassa.

Suurimman osan EU-maista puolustusratkaisu on yksiselitteisesti Nato. Siksi EU-tasolla tehtävä puolustusyhteistyö on luonteeltaan täydentävää, ei päällekkäisyyksiä luovaa. Mitään EU-armeijaa emme ole luomassa, niin kuin edustaja Savola varmasti hyvin tietää, mutta uusien uhkien, kuten hybridin ja kyberin, torjunnassa voimme paljon saavuttaa. Otetaan esimerkiksi Saksa, joka aikoo satsata tulevaisuudessa runsaasti kybersodankäyntiin. Tällä hetkellä Saksalla on muutamia satoja sotilaita kybersodankäynnin puolella, mutta se aikoo lisätä tämän lukumäärän 15 000:een, joten kyseessä on miljardiluokan satsaukset. Tässä yhteistyössä Suomen kannattaa olla mukana.

Hyvä esimerkki Suomen panoksesta EU-puolustusyhteistyöhön, mutta myös EU:n ja Naton välillä tehtävään yhteistyöhön, on Helsinkiin vasta perustettu hybridiosaamiskeskus.

Lopuksi: Henkilökohtaisesti luulen kyllä, että jos tätä ajanjaksoa katsotaan joskus historiana, niin EU-yhteistyötä, EU-puolustusyhteistyötä, merkityksellisempänä kansallisen puolustuksen kehittämisen kannalta nähdään pohjoismainen puolustusyhteistyö ja etenkin Ruotsin kanssa tehtävä yhä syvenevä yhteistyö. Etenkin harjoitustasolla tämä on erittäin hyödyllistä Suomen puolustuksen kehittämiselle.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt otamme vielä yhden vastauspuheenvuorokierroksen.

16.38 **Pertti Salolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun on kyllä ihan pakko vielä palata tähän keskusteluun EU-kansanäänestyksestä sen vuoksi, että pitää ymmärtää, että pelkästään se puhe siitä on Suomen kansallisten etujen vastaista, se on tässä se ydin, pelkästään se puhe. Kokonaan toinen asia on se, että jos sitten joku haluaa siitä puhua, niin silloin joutuu kysymään, mitenkä pääministeri tähän asiaan suhtautuu, koska se on tällä hetkellä Suomen kansallisten etujen vastaista. Tämä on aivan selvä asia. No, ei tässä enempää tästä asiasta.

16.39 **Susanna Huovinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan samoin, kuten edustaja Salolainen edellä, haluaisin kyllä myös kysyä pääministeriltä selkeäsanaisesti sitä, että jos hallituksenne eurooppaministeri on tällä kannalla kuin hän täällä äsken ilmoitti, niin näettekö, että sillä ei ole mitään vaikutusta meidän vaikutusvaltaamme esimerkiksi eurooppalaisilla areenoilla. Eihän tämä nyt ihan sillä tavalla mene, että me kuvittelemme, että me täällä jossakin umpiossa näitä puheitamme pidämme. Kyllä meitä seurataan aika tarkasti niin naapurimaitten toimesta kuin myös muiden maiden, EU-maiden ja kumppaniemme, toimesta. Haluan vastauksen tähän kysymykseen.

Lisäksi, puhemies, tiedustelisin vielä pääministeriltä, kun ymmärsin, että puhuitte YK:n puolesta ja monenkeskisen yhteistyön puolesta: mitenkäs nämä hallituksen tekemät mittavat kehitysyhteistyöleikkaukset muun muassa YK-järjestöihin käyvät yhteen tämän puheenne kanssa?

16.40 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten puheenjohtaja Virolainen mainitsi, niin Maltalla Euroopan parlamentit keskustelivat Euroopan tulevaisuudesta, ja sielläkin nousi todella esiin yhteistyön tarve talousasioissa, turvallisuudessa, ilmastonmuutoksessa. Toisaalta nähtiin kolme aika tuoretta ongelmaa: pakolaiskriisi etelässä, nationalismi idässä, brexit lännessä. Tässä todella tarvitaan aktiivista politiikkaa Suomelta.

Pääministeri on puhunut keskitien EU-politiikasta. Pidän siitä termistä. Ymmärrän, että siihen kuuluu päätösten parempi toimeenpano, vähempi byrokratia, myöskin yhteisvastuun ja omavastuun tasapaino. Voisitteko vielä täsmentää, mitä tämä keskitien politiikka, jolla Suomi voisi todella antaa merkittävän kontribuution EU:n kehittämiselle, kaikkinensa tarkoittaa?

16.41 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme suuressa valiokunnassa edellyttäneet, että hallitus tuo EU-linjauksensa vähintään pääministerin ilmoituksena eduskunnan suureen saliin. Brexit, poliittiset muutokset EU:n mahtimaissa, autoritääristen naapurimaiden ja itäisten jäsenmaiden ihmisoikeusloukkaukset ja monet muut isot teemat kaipaisivat Suomen linjalle selkeyttä ja aktiivisuutta. Sen sijaan pääministeri tuo saliin ulko- ja turvallisuuspoliittisen ilmoituksen, jossa on sivuvirtana myös EU, ja suuren valiokunnan jäsenet saavat täällä kolmatta tuntia anella minuutin puheenvuoroja. Tämä ei ole 100-vuotiaan Suomen kunniakkaiden parlamentaaristen periaatteiden arvoista.

Ja sitten vielä tämä surkeuden summa: ministeri, joka käyttää tuota arvokasta aitiota omaan vaalikampanjaansa. Nyt ei olla Jyväskylässä, ministeri Terho. Puhuitte itsenne ihan pussiin. Ensin uhositte, että haluatte olla sellaisen hallituksen ministeri, joka neuvottelee Suomelle brexit-tyyppisen eron, ja sitten sen jälkeen sanoitte, että ette muka aja Suomen

eroa EU:sta. Jompikumpi näistä väitteistänne on perätön. Ministeri Sipilä, miksi olette uskonut EU-salkun tällaisiin käsiin?

16.42 **Alexander Stubb kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan vain viimeisenä puheenvuorona jäin myös miettimään tuota EU:n kehityskulkua. Itse olen yrittänyt määritellä sen kahdella tavalla. Ensimmäinen on se, että Euroopan unioni tulee aina olemaan enemmän kuin kansainvälinen järjestö mutta aina myös huomattavasti vähemmän kuin liittovaltio. Vaikka kuinka itse puolustaisin jonkinnäköistä liittovaltiokehitystä, niin en koskaan tule Euroopan unionia sellaisena näkemään. Toinen on se, että kun on EU:n kriisejä katsonut, varsinkin vuodesta 2008 eteenpäin, ei niistä voi oikeastaan, olipa sitten kyse finanssikriisistä, maahanmuuttokriisistä, talouskriisistä tai terrorismikriisistä, tulla muuhun kuin yhteen johtopäätökseen, ja se on se, että EU kehittyy kolmen kautta: ensin on kriisi, sitten on kaaos, ja sen jälkeen syntyy epätäydellinen lopputulos, ja sen kanssa me elämme.

16.43 **Simon Elo ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on hyvin mielenkiintoista, että täällä salissa monille tulee yllätyksenä, että perussuomalaiset ovat Suomen eduskunnan ainoa EU-kriittinen puolue. [Välihuutoja] Hyvä, että olette sen huomanneet. Kiitän eurooppaministeriä selkeäsanaisesta puheenvuorosta. Täytyy vain kritiikkiin todeta, että onko Nato-jäsenyydestä keskusteleminen sitten Suomelle turvallisuusriski, voinette siihen vastata.

Mutta Suomen kannalta huolestuttavaa on, että Ranskan tuore presidentti Emmanuel Macron ja Saksan liittokansleri Angela Merkel ensimmäisessä tapaamisessaan eivät poissulkeneet EU:n perussopimusten uudelleenneuvottelua. Tämähän on luonnollisesti ristiriidassa Suomen hallitusohjelman kanssa, jossa suhtaudutaan selkeän kielteisesti EU:n perussopimusten uudistamiseen. Lisäksi Macron kannattaa yhteisiä velkakirjoja. Perussuomalaiset vastustavat liittovaltiokehitystä meidän aatepohjaltamme ja tietysti hallitusohjelmaankin nojaten, ja tämmöinen eriytyvä unioni on EU:lle realistisin kehityssuunta. Meille EU:n tärkeimmät hyödyt ovat taloudellisia ja — niin kuin täällä on tullut esiin — [Puhemies koputtaa] puolustuspoliittisia. Kiitän pääministeriä siitä, että vahvistatte tätä rakentavan EU-kriittistä linjaa.

16.44 **Stefan Wallin r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Terho, sanoitte äsken teidän puheenvuoronne alussa, että haluatte puhua selkokieltä selvästi. Sitten pystytte varmaan selvästi vastaamaan kahteen kysymykseen selkokielellä. Ensimmäinen kysymys on: oletteko Suomen EU-jäsenyyden kannalla vai ettekö ole, kyllä vai ei? Miten tulisitte äänestämään siinä kansanäänestyksessä, joka silmissänne siintää, kyllä vai ei? Ministeri Terho, kyllä vai ei? Selkokieltä, kiitos.

16.45 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puutun tähän pääministerin lausumaan, että Suomi tekee kaikki Eurooppa-poliittiset ratkaisut pragmaattisesti, siis pragmaattisesti erikseen. Se on toki näin, että käytämme järkeä ja mietimme tarkoin, mutta onko todella näin, että takana ei ole mitään suurempaa ideaa, arvoja, että meillä ei ole takana Eurooppa-aatetta? Se on kyllä kovin erilainen lähtökohta kuin se, kun toisen maailmansodan jälkeen Euroopan unionia lähdettiin rakentamaan, tai se, kun Suomi päätti liittyä Euroopan unionin jäseneksi. Se on myös kovin erilainen lähtökohta kuin se, kun

Angela Merkel totesi, että Euroopan kohtalo on meidän omissa käsissämme. Siinä oli jotain ideaa, siinä on arvot takana. Tämä pragmaattisen lähtökohdan ponnettomuus paljastuu raa'asti tätä Merkelin valtioviisasta puheenvuoroa vasten. On selvää, että Eurooppa on jotain suurempaa kuin yksittäiset budjettikysymykset tai yksittäiset kansainväliset sopimukset. Se on Suomelle perustavanlaatuinen ratkaisu. Nyt on, puhemies, aika vakavoitua. Euroopan kohtalo on omissa käsissämme. Suomeltakin [Puhemies koputtaa] odotetaan nyt johtajuutta. Teiltä, pääministeri, odotetaan johtajuutta.

16.46 **Anne-Mari Virolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen myös haukkonut henkeä näistä eurooppaministerin lausunnoista. On ollut erittäin huojentavaa huomata, että jokaisessa muussa tässä salissa olevassa puolueessa niitä lausuntoja on pidetty eurooppaministerille ja ministeri-instituutiolle täysin sopimattomina. Erittäin hyvä, että ministeri Terho sanoo, että hän on sitoutunut hallitusohjelmaan, mutta silti meille jäävät vielä puheet tulevaisuudesta. Yleensä vaaleissa luvataan ihmisille sitä, mitä he haluavat, mutta suomalaiset eivät halua EU-eroa. Mielestäni kansanäänestyksestä puhuminen on näin ollen aivan turhaa. Miettikää sitä, mitä on tapahtunut brexit-äänestyksen jälkeen, miten kansainvälisissä kokouksissa brittejä on kohdeltu — "kylmäkiskoisesti" on aika lievä ilmaus siihen. Ja varsinkin kun pääministeri sanoo, että hän haluaa toimia aktiivisesti, rakentavasti EU-tulevaisuuden suhteen, nämä puheenvuorot kyllä vahingoittavat pääministerin mahdollisuuksia tässä tehtävässä erittäin dramaattisesti. [Eduskunnasta: Juuri näin!]

16.47 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yhdysvaltain ilmoitus ilmastosopimuksesta irtautumisesta on varmaan aikamoinen sokki, mutta toisaalta pitää muistaa se, että suurvalta tekee aina — Yhdysvallat on maailman johtava suurvalta — omat linjauksensa kovin paljon muita kuulematta. Mutta on syytä muistaa kuitenkin yksi tosiasia: Yhdysvallat on maailman johtava teknologiavaltio, joka varmasti omalla teknologiallaan pystyy kehittämään sellaisia energiamuotoja, jotka palvelevat ihmiskunnan tulevaisuutta muun muassa ilmastopolitiikan kautta. On totta, että siellä on muun muassa Alaskassa valtavia energiavaroja, joita he haluavat hyödyntää, emmekä me voi heitä siitä tuomita. Muistuttaisin tässä asiassa nyt siitä Urho Kekkosen aikanaan antamasta neuvosta, että älkäämme olko maailmanpolitiikassa tuomareita vaan mieluumminkin lääkäreitä. Sen me tiedämme, että lähialuepolitiikassamme on monia uhkatekijöitä, mutta siinäkin asiassa meidän pitää olla aktiivisia ja pyrkiä siihen aktiivisen lääkärin rooliin. Jos me rupeamme tuomariksi tässä asiassa, niin sillä yleensä on kovin huonot jäljet, kuten olemme historiastamme oppineet.

16.48 **Riitta Myller sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt meidän kuitenkin pitää muistaa, kun puhumme Pariisin ilmastosopimuksesta, että kyseessä on globaali sopimus, jossa myös Yhdysvallat on ollut osallisena, eli he ovat vastuussa siitä, että tämä sopimus menee eteenpäin.

Mutta tällä hetkellä tarvitsemme todella luottamusta. Tarvitsemme sitä luottamusta Euroopan ja Yhdysvaltojen välille, tarvitsemme luottamusta Euroopan unionin jäsenmaitten välille ja näemmä tarvitsemme yhä enemmän luottamusta myös Suomen hallituksen sisällä. Jos tätä luottamusta ei ole, meidän on vaikea saada mitään asioita tällä hetkellä eteenpäin. Toivon todella, että hallitus, silloin kun se haluaa myöskin vaikuttaa Euroopan uni-

onin politiikkaan, pitää omat rivinsä suorina. Meillä on hyvin paljon valvottavaa yhteisessä Euroopassa, tarvitsemme myöskin Suomen sisältä käsin sellaista politiikkaa, joka turvaa tasa-arvoisen kehityksen Suomessa niin alueellisesti [Puhemies koputtaa] kuin sosiaalisesti. Minusta meidän pitää olla [Puhemies koputtaa] hyvin avoimia esimerkiksi Euroopan unionin budjetin käsittelyssä.

16.50 **Tiina Elovaara ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä arvostan Suomea ja yhteiskuntaa, uskon demokratiaan, ja hain eduskuntaan siksi, että voisin toimia kansanedustajana ja että voisin keskustella asioista. Olen siinä mielessä nyt hieman hämmentynyt tästä menneestä keskustelusta, koska täällä on sanottu, että eurooppaministeri ei saisi puhua kansanäänestyksestä, ja sitten toisaalta häneltä vaaditaan vastausta oman äänestyskäyttäytymisensä suhteen. Eli nyt minäkin haluan sen listan, mistä täällä saa puhua ja ei saa puhua. [Eduskunnasta: Kyllä kokoomus tietää!] Voin vain todeta, että paras tapa radikalisoida yhteiskunnassa on ulkopuolistaa ja kieltää keskustelemasta. Olen järkyttynyt siitä, että kansanäänestys aiheuttaa arvostamiltani edustajilta tällaisia dramaattisia reaktioita tässä salissa.

16.51 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän tämä keskustelu osoittaa sen, mikä suuressa valiokunnassa on ollut tiedossa, että keskusteluja integraatiosta ja EU:n suunnasta on ollut hyvin vaikea käydä ja hallitus on aina viime tipassa tuonut ne linjauksensa ja enempi tällaisina teknisinä järjestelyinä. Siinä mielessä tuntuu, että edelleen se kysymys, mikä on Suomen linja, mikä on Suomen valinta näissä erilaisissa EU-skenaarioissa, on edelleenkin jäänyt epäselväksi. Puhutaan kyllä pragmaattisesta lähestymistavasta, mutta onko se juuri sitä, että kun tuodaan joku esitys, niin esitys kerrallaan sitten reagoidaan niihin ja ne ovat enempikin tällaisia teknisiä järjestelyjä, joihin otetaan kantaa? Tai sitten kun puhutaan keskitiestä, niin mikä se keskitie on? Elikkä ne isot kysymykset siitä, miten me suhtaudumme tähän eritahtisuuteen, määräenemmistöpäätöksentekoon, olemmeko me siellä Saksan ja Ranskan kyljessä näissä asioissa vai minkälainen on meidän lähestymiskulmamme, minusta vieläkin kaipaavat selvennystä hallituksen puolelta.

16.52 **Elina Lepomäki kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän, että pääministeri on täällä puhunut EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan puolesta ja puolustuksen syventämisen puolesta.

Ulkoministeri Soini puhui myös pohjoismaisesta yhteistyöstä — toki pääministerikin siitä puhui, ja hyvä niin — ja ulkoministeri viittasi myös siihen, että olisi hyvä syventää yhteistyötä myös ulkopolitiikan saralla Ruotsin kanssa. Kun tässä ihan pari viikkoa sitten EU-komissio linjasi, että nyt virityksessä oleva Nord Stream 2 -hanke meidän lähiympäristössämme olisi EU:n energiaunionin vastainen, ja kun tiedämme, että Venäjä käyttää aktiivisesti energiapolitiikkaa myös vaikuttamiseen, niin olisin kysynyt, mikä on Suomen kanta. Ruotsillahan on selkeästi ollut kielteinen kanta Nord Streamiin ja monella muullakin EU-kumppanimaallamme. Eli suhtautuuko Suomi hankkeeseen yhä vain kaupallisena, ympäristökysymyksenä?

16.53 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Puolustusministeri Niinistö, kiistitte täällä salissa yhden edustajakollegamme näkemyksen siitä, että Euroo-

pan unioni olisi ikään kuin militarisoitumassa omien ohjelmiensa kautta. Olen kyllä ministerin kanssa samaa mieltä. Itsekään en tällaista kehitystä näe. Näen Euroopan unionin turvallisuusulottuvuuden hyvin samalla tavalla kuin ministeri, joka on kuvannut mediassa usein eurooppalaisen puolustusyhteistyön tärkeyttä, puolustusyhteistyön syventämistä eri elementtien kautta. Kysyn puolustusministeriltä: miten te näette, miten Suomi pärjäisi oman puolustuksensa suunnittelun kanssa, jos emme olisi yksi osa tätä eurooppalaista isoa perhettä, sen yhteistä puolustusta?

Puhemies Maria Lohela: Tälle keskustelulle varattu aika alkaa käydä tässä vähiin. Pyydettyjä vastauspuheenvuoroja on kahdeksan tässä listallani. Myönnän ne kaikki, ja sitten lopuksi, jos ministeri haluaa, olkaa hyvä ja indikoikaa asia.

16.54 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tästä yhteistyökyvystä, mitä olemme täällä useassa puheenvuorossa Euroopan unionin suhteen korostaneet, on varmasti syytä pitää kiinni ja Suomen olla kehittämässä EU:ta ja tuomassa omia esityksiä aina ensisijaisesti, mutta on kyllä huomattava, että EU:ssa on hyvin erilaisia maita. Tämä kieltämättä pistää kyllä silmään ja tuntuu epäoikeudenmukaiselta, että joillain mailla tuntuu olevan vain oikeuksia ja velvollisuudet ovat huomattavasti vähemmässä, puhutaan sitten ihmisoikeuskysymyksistä, turvapaikanhakijoista, niihin liittyvistä vastuukysymyksistä, talouskysymyksistä ja niin edelleen. Tarkoitan tällä nyt esimerkiksi talouskysymyksissä Kreikkaa tai sitten ihmisoikeuskysymyksissä Puolaa tai Unkaria, turvapaikanhakijakysymyksissä ja niin edelleen. Kysyisinkin vielä, arvoisa pääministeri: kuinka Suomi vaikuttaa siihen, voiko olla pelkästään hyötyjä, esimerkiksi koheesiorahastojen kautta, näille maille, niin että he voivat vain hyötyä, mutta heidän ei tule samaa vastuuta kantaa kuin meidän muiden?

16.55 **Sinuhe Wallinheimo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käyty keskustelu EU:sta ja sen tulevaisuudesta on noudattanut tuttua suomalaista kaavaa: eurooppalaisen politiikan sisältöön keskittymisen sijasta me olemme puhuneet paljon siitä, miten EU-järjestelmä toimii. Ei meidän pidä pelätä EU:ta tai sen tulevaisuudensuunnitelmia vaan olla aktiivisesti mukana tätä tulevaisuutta rakentamassa. EU ei ole pelkkää välinearvoa vaan toimija, jonka suuntaan me voimme aidosti vaikuttaa. Nyt paljon esillä olleen turvallisuuspoliittisen yhteistyön lisäksi meidän pitää kehittää uutta sisältöä, muun muassa digitaalisuutta, sisämarkkinoita tai kauppasuhteita. Se on työtä, joka parantaa meidän kansalaisten arkea, ja myös työtä, josta EU voi saada lisää kansalaisten luottamusta.

16.56 **Veera Ruoho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siviilikriisinhallinnalla puututaan juurisyihin, jotka ajavat ihmisiä pois kotimaistaan. Sillä myös tuetaan yhteiskunnan jälleenrakentamista. Kysyisin pääministeriltä: ollaanko unionissa kehittämässä tämmöistä siviilikriisinhallinnan nopeaa toimintaa, jolla voisimme ripeästi ja konkreettisesti puuttua esimerkiksi heti kun Syyriassakin tilanne antaisi siihen mahdollisuuden?

16.57 **Erkki Tuomioja sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minua tässä keskustelussa ovat vähän häirinneet nämä toistuvat viittaukset hallitusohjelmaan — eivät siksi, että emme olleet sitä tekemässä ja sen vuoksi emme siitä pidä, vaan sen vuoksi, että sen jälkeen, kun hallitusohjelma on tehty, on tapahtunut erittäin paljon muutoksia, joita ei ole

ennakoitu. On brexit, on tuo tilanne, joka on syntynyt Yhdysvaltain vaalien jälkeen, ja ennen kaikkea kokonaisuudessaan Euroopassa on aika lailla uusi tilanne, uusia haasteita, jotka odottavat vastauksia, eikä niitä oikein löydy siitä hallitusohjelmasta, joka rajaa, että siihen tai tähän ei ainakaan kosketa. Juuri nyt tarvittaisiin sellaista näkemystä eteenpäin ja aloitteellisuutta, mitä ei tuosta hallitusohjelmasta vielä löydy. Toivon mukaan meillä kuitenkin on yhteisiä näkemyksiä siitä, mitä tarvitaan.

Pääministeri viittasi siihen, että tästä sosiaalisesta ulottuvuudesta on erilaisia tulkintoja, mutta ei oikeastaan tullut esiin, mikä se meidän näkemyksemme siihen on. Haluaisin kyllä kysyä todellakin sitä, olemmeko me valmiita kannattamaan [Puhemies koputtaa] ja esittämään sellaisia toimia, joilla tätä eriarvoisuutta [Puhemies koputtaa] ja varallisuuden keskittymistä voitaisiin torjua maailmanlaajuisesti.

16.58 **Matti Vanhanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ristiriitoja tässä keskustelussa löytyy yllättävän paljon, ja eräs liittyy tähän sosiaaliseen ulottuvuuteen. Aivan vasemmalta varoitellaan yhteistyön syventämisestä, pelotellaan federalismilla, mutta samassa puheenvuorossa puhutaan myönteisesti työlainsäädännöstä, EU-tason verotuspäätöksistä. Nämä kaksi teemaa eivät oikein mahdu samaan puheenvuoroon. Mikäli me annamme toimivaltaa esimerkiksi työlainsäädännössä tai verotuksessa unionin tasolle, niin pitää muistaa, että sen jälkeen ei vain poimita rusinoita pullasta vaan meillä on aika paljon itsellämmekin sellaista lainsäädäntöä, esimerkiksi työlainsäädännössä, joka ei välttämättä tämän EU:n kilpailuajattelun kanssa käy yksiin. Meillä on aika paljon sellaisia rajoituksia, joita muualla Euroopassa ei tunneta. Minusta tässä myönteisten otsikoiden hakemisessa sosiaalisesta ulottuvuudesta ilman, että ruvetaan määrittämään, mitä toimivaltoja unionille annetaan, pitäisi olla aika varovainen.

16.59 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On aika taas välillä kiittää hallitusta. Minusta hallitus ja ministeri Sipilä ovat hyvin olleet valppaana tässä turvallisuusympäristön muutoksessa, katse on ollut kirkas ja selontekoihin on onnistuttu pyydystämään ne muutokset ja epämiellyttävät asiat, joita lähialueilla tapahtuu. Se on hyvä, että niistä keskustelemme. Siitä kiitokset hallitukselle.

Tuntuu kuitenkin, että eräs osa-alue on jäänyt vähän vähemmälle huomiolle tässä, ja se on tämä kyberturvallisuus. Kuten ministeri Niinistö puheenvuorossaan äsken totesi, esimerkiksi Saksa nostaa jo pelkästään kyberjoukkojen määrän muutamasta sadasta jopa 15 000 henkilöön. Tämähän on aikamoinen muutos, siis monikymmenkertaistetaan kyberpuolen joukkojen määrä. Tiedustelisinkin kohteliaimmin: Onko Suomessa aloitettu valmistelu myös tähän suuntaan? Ymmärrämmekö sen, että tämä kyberpuoli tulee oikeasti olemaan tulevaisuudessa — ja itse asiassa on jo nyt — yksi aselaji ja siihen tulee panostaa aivan samalla tavoin kuin muihinkin aselajeihin?

17.01 **Kimmo Kivelä ps** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Edustaja Stubb ryhmäpuheenvuorossaan kävi tällaisen katsauksen lähihistorian tapahtumiin. 90-luvulle tultaessahan erityisesti Fukuyaman suulla puhuttiin historian lopusta. Tätä aikaa muistellessa näin jälkiviisaana romantikkona ajattelen, että kun Varsovan liitto lakkasi olemasta, niin tuolloin olisi pitänyt Natokin lakkauttaa, kun Nato on nykyisellään tullut pitkälti YK:n tontille, etsinyt uutta roolia. Meillä on todella paljon resursseja, ulkopoliittisia resursseja, joita vois-

imme entistä enemmän käyttää, on Euroopan neuvosto, on Etyj. Nimenomaan Etyjin osalta haluan ajatella ei pelkästään, mitä Etyj voi tehdä, vaan myös, mitä Etyjillä voidaan tehdä.

17.02 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pariisin ilmastosopimus vuoden 2015 lopussa oli yksi merkittävimmistä sopimuksista, mitä lähiaikoina turvallisuuden osalta maailmassa on tehty. Sitä taustaa vasten USA:n mahdollinen ero on melkoinen turvallisuusmenetys ja turvallisuusriski. Itse asiassa samalla USA tulee ikään kuin ilmoittaneeksi, että muurin korkeutta pitää korottaa, koska paine pakolaisuuteen kasvaa ilmastonmuutoksen myötä. Epävarmuutta, luottamuksen vähentymistä on paitsi tämän ilmastosopimuksen osalta myös brittien mahdollisen EU-eron myötä. Kysyn ministeri Soinilta: onko joitain muita kansainvälisiä sopimuksia, joihin liittyy mahdollisesti epävarmuuksia, jotka voivat vaikuttaa välillisesti tai välittömästi Suomen asemaan?

Puhemies Maria Lohela: Viimeinen debattipuheenvuoro, edustaja Urpilainen.

17.03 **Jutta Urpilainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelussa on moneen kertaan viitattu presidentti Trumpin valintaan ja myöskin brexit-kansanäänestykseen mutta ehkä liian vähän puhuttu siitä, mitkä ovat syyt näiden valintojen taustalla. Itse ajattelen niin, että taustalta löytyy varmasti monia syitä mutta osaltaan eriarvoisuuden kasvu ja osattomuuden kokemus. Sen takia ajattelen niin, että meidän pitää ottaa myöskin tämä globalisaatiokritiikki ja ihmisten huolet vakavasti, niitä ei pidä missään määrin väheksyä. Toivoisinkin, että Suomi voisi ottaa aktiivisemman roolin globalisaation hallinnassa. Mielestäni tarvitaan nyt selkeä analyysi menneestä, niistä globalisaation hyvistä puolista mutta myöskin niistä haitoista, ja on tehtävä selkeä politiikkaohjelma globalisaation toisesta vaiheesta ja vietävä tätä politiikkaohjelmaa myöskin EU-tasolle, koska näen, että globalisaation hallinnan pitäisi olla yksi EU:n kärkitavoitteista. Kysyisinkin, pääministeri Sipilä: oletteko valmis tarttumaan tähän ehdotukseen ja lähtemään aktiivisesti työstämään uutta globalisaatiopolitiikkaa, johon sisältyy muun muassa veronkierron vastainen työ?

Puhemies Maria Lohela: Pääministeri Sipilä seuraavaksi, 3 minuuttia, olkaa hyvä.

17.04 **Pääministeri Juha Sipilä:** Arvoisa puhemies! Keskityn vastauksessani nyt näihin EU-kysymyksiin.

Ensinnäkin meidän hallitusohjelmassamme lukee: "EU:n jäsenyys on poliittinen valinta, joka kytkee Suomen läntiseen arvoyhteisöön." Siellä lukee edelleen: "Suomi on talous- ja rahaliiton jäsenenä sitoutunut edistämään euroalueen vakautta." Tähän ovat kaikki ministerit sataprosenttisesti sitoutuneet.

No sitten tähän Euroopan unionin tulevaisuuteen ja visioon. Suuren valiokunnan jäsenet tietävät varsin hyvin, että teimme Rooman julistuksen eteen paljon töitä Suomen hallituksessa. Siinä näkyy Suomen, suomalaisten kädenjälki. Se lähtee siitä, että me tunnustamme ja olemme ylpeitä siitä, mitä Euroopan unioni on 60 vuoden aikana saavuttanut. Se perustuu vahvaan arvopohjaan: rauhaan, vapauteen, demokratiaan ja ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamiseen ja niin edespäin. Me yhdessä sitouduimme siihen, että unionin kehittämiseksi tehdään töitä erityisesti neljän pääkategorian alla:

— Turvallinen ja suojattu Eurooppa. Siitä mainitsin puheenvuorossani.

— Vauras ja kestävästi kehittyvä Eurooppa. Tässä lohkossa erityisesti nyt se Britannian jättämä aukko tulee täyttää sitten Suomen, Pohjoismaiden, Alankomaiden, Saksan aktiivisuudella.

— Sosiaalinen Eurooppa. Tämä on vielä ulottuvuus, joka ei ole saanut Euroopan unionissa selkeää muotoa, mutta tässä me korostamme unionia, joka edistää naisten ja miesten tasa-arvoa ja joka torjuu työttömyyttä, syrjintää, sosiaalista syrjäytymistä, köyhyyttä ja niin edespäin, ja myöskin tähän olemme toimittaneet jo hallituksen ennakkovaikuttamiskannan, ja tästä käydään keskustelua suuren valiokunnan kanssa.

— Vahvempi Eurooppa globalisoituneessa toimintaympäristössä.

Me toteamme tässä, että "pyrimme näihin tavoitteisiin uskoen vakaasti siihen, että Euroopan tulevaisuus on omissa käsissämme ja että Euroopan unioni on paras väline tavoitteidemme saavuttamiseksi". Edelleen todetaan: "Me johtajina aiomme Eurooppa-neuvostossa ja toimielinten kesken yhteistyötä tehden varmistaa, että tänään sopimamme agenda toteutetaan niin, että siitä tulee huomispäivän todellisuutta. Olemme yhdistyneet parempaa tulevaisuutta varten. Eurooppa on yhteinen tulevaisuutemme." Tämän toteuttamiseen tarvitaan sitä jokapäiväistä pragmaattista työtä, jota täällä väheksyttiin.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Soini, 3 minuuttia.

17.07 **Ulkoasiainministeri Timo Soini:** Arvoisa rouva puhemies! Pari vastausta kysymyksiin.

Edustaja Lepomäki puhui Nord Streamista. Tämä kakkonen tavallaan saa saman kohtelun kuin ykkönenkin, ja Suomi on katsonut sitä ympäristö- ja kaupallisena projektina. Jonkun verran toivoimme, että EU-komissio olisi jotain sanonut tästä asiasta, mutta se ei sitä tehnyt. Sitten meillä oli tavallaan malli siitä Nord Stream ykkösestä eikä oikein mitään kunnon perustetta harkita sitä uudestaan. Tämä jakaa voimakkaasti EU-maita, Baltian maita, Saksaa, monia muita.

Sitten edustaja Kiuru kysyi, onko muita riskejä. Kyllä niitä ikävä kyllä on, ja minä luulen, että se lähtee lähinnä siitä ajatuksesta, että — vaikka se ei nyt samanlainen sopimus ole — näihin YK-järjestöjen rahoittamisiin kuitenkin se Yhdysvaltain politiikka iskee. Siellä on paljon projekteja, joitten erittäin huomattava rahoittaja Yhdysvallat on. Ja pakko sanoa, että vähän herättää nyt tämä arktinen puoli huolta, koska me onnistuimme kolme viikkoa sitten saamaan tämän arktisen deklaraation, jossa mainittiin Pariisin ilmastosopimus [Ilkka Kanerva: Hyvä saavutus!] ja mainittiin kestävän kehityksen tavoitteet. Miten tälle nyt sitten käy? Tämän me pystyimme sopimaan ulkoministeri Tillersonin kanssa, mutta tätä on pakko miettiä.

Jos pieni kevennys sallitaan tähän loppuun, ennen kuin kiitän hyvästä keskustelusta: Stefan Wallin, te olette merkittävä poliitikko, ja kun olitte viime hallituksessa, te olitte kova Nato-mies, vaikka hallitusohjelmassa oli, että hallitus ei hae Nato-jäsenyyttä, eikä teitä kukaan pitänyt turvallisuusriskinä, en minäkään — enkä pidä vieläkään, vaan kelpo kansanedustajana. [Stefan Wallin: Mutta Nato-jäsenyys on hyvä asia! — Naurua]

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Niinistö, 3 minuuttia.

17.09 **Puolustusministeri Jussi Niinistö:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kari kysyi, miten pärjäisimme kansallisen puolustuksen kehittämisen kanssa, jos emme olisi osa EU-

perhettä. Yleensä jos-alkuiseen kysymykseen on parempi olla vastaamatta, mutta vastataan nyt tämän kerran ainakin. Nimittäin kyllä pärjäisimme, sillä kuten jo edellisessä puheenvuorossa totesin, puolustuksen kova ydin rakennetaan kotimaassa tehtävällä työllä. EU-puolustusyhteistyö tuottaa lisäarvoa, ja toivottavasti se tuottaa sitä jatkossa yhä enemmän. Sen lisäksi on tärkeää muistaa, että teemme tärkeää kahdenvälistä konkreettista puolustusyhteistyötä eri maiden kanssa, mainitsen nyt erityisesti Yhdysvallat ja Ruotsin. Parhaillaan Yhdysvalloissa China Lakessa tehdään työtä Hornet-hävittäjiimme integroitavan JASSM-rynnäkköohjuksen kanssa. Tällainen kahdenvälinen yhteistyö on Suomelle erityisen tärkeää kansallisen puolustuksen suorituskykyjen kehittämisen kannalta, koska — kuten jokainen meistä ymmärtää — kotimainen puolustusteollisuutemme ei ole riittävän kattava.

Edustaja Kopra kysyi Suomen satsauksista kyberpuolustukseen. Kyberpuolelle on Suomen puolustusvoimissa sisäisin siirroin kohdennettu viime vuosina huomattavia voimavaroja. En voi kertoa lukuja julkisuuteen, mutta sen voin todeta, että kyberuhka on Puolustusvoimissa otettu todesta.

Puhemies Maria Lohela: Ja ministeri Terho, enintään 3 minuuttia.

17.11 **Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho:** Arvoisa puhemies! Lyhyesti enää muutama täsmävastaus:

Edustaja Harakka, uskoakseni puhuin Ison-Britannian tyyppisestä kansanäänestyksestä, en erosta, jolloin tässä ei ole minkäänlaista epäjohdonmukaisuutta.

Edustaja Wallin, pyysitte kyllä- tai ei-vastausta. Te saatte sen — kun aika on kypsä. Tällä hetkellä asia ei ole ajankohtainen, koska tätä kyseistä kansanäänestystä ei ole tässä hallitusohjelmassa, jota me kaikki noudatamme.

EU:n perusarvoihin, kuten täällä on tänäänkin viitattu, kuuluu sananvapaus ja mielipiteen vapaus, ja olen melko varma, että ne on tarkoitettu kattamaan myös EU:sta itsestään keskustelemisen. Näitä me kaikki varmasti pystymme noudattamaan. Ja muistutan teitä aivan viimeiseksi EU:n omasta tunnuslauseesta, joka on "Moninaisuudessaan yhtenäinen". Tämä on hieno periaate, jota jätän teidät pohtimaan.

Riksdagen avslutade debatten.

Ärendet slutbehandlat.